

Ετος Α' #6 23-24

1593 Δεκεμβρίου 1904

ΑΙΘΙΣ

Διακομιδή του φιλοσοφικού περιεχομένου Δι(κα) + Εαυ(τι)ς Ορέσας Χρυσίδης 231

Μελετημένη φωτιά, καλοξημερωμένη,
Όπου δὲ χαίρουν τὰ παῖδιά με δὴ τὴν καρδιά τους.
Χωρὶς νὰ βλέπουν τὰ καιρά, πῶς ἀπ' τὴν μυρισμένη
Νεότητά των ἔπλεσαν ἐν ἄνθος 'στὴν ποδιά τους...

Μέρι, ποῦ με τερπνὴ χαρὴ μετροῦν ἀνάμεσά των.
'Εργάται καὶ ἐπάλληλοι, γραμματικοὶ περίσοι
Τὰ δῶρα, ὅπου ἔλαβαν μαζί με τὸ μισθὸ των,
Καὶ λογαριάζουν καὶ αὐτοὶ καθεὶς τί νὰ χαρίσῃ...

Όπου με καρφίαν ἡδονὴ γ' ἐνωικὴν ἐλπίδα,
Στέλλοιτε τὰ δωρήματα οἱ ἀπολαβωτισμένοι.
Καὶ τὸ λειψὸ ποῦ κέντησε μανθίλη με φροντίδα,
προσφέρ' ἢ κόρη 'ς τὸν καλὸ, ποῦ γι' ἄνδρα της
προσμένει...

Πιόρα, ὅπου σερρενεῖς, φίλοι καὶ ἔτσι ἀκόμα,
Με νέαν ζωηρότητα καὶ μάγον ἐρηροσύνη
'Ετας τὸν ἄλλον εὔχεται, καὶ ὅλη μ' ἔνα στόμα
'Αἰληλοχαροῦνται ἢ χριστιανωσύνη...

'Αρχιχοριά! κοινὴ μορφή, τοῦ κόσμου ἁρμονία,
Ποῦ πλημμυρεῖ 'ς τὴ μελωδίᾳ με σέρι δὲ ἢ κρίσις.
Καὶ τόση γίνεται χαρὰς παντοῦ καλοχοροῖα!...
Καλῶς μὲς ἡλῆδες με καλὸ τὴν χρόνον σου νὰ
κρίσις.

31/12/1904

Κ. Σ. Ἀδελανίδης.

Ο ΚΑΛΗΚΑΝΤΖΑΡΟΣ

Ἦταν πρόβατο τῶν Χριστουγέννων.
Ὁ κενὸς φαίνονταν πολὺ ἄγριος, κι' ἂν καὶ
εἶχε βασιλέψει ὁ ἥλιος, ὅλη ἡ Θεσσαλὶα βουτιῶν-
αν στὰ κατὰμυχα σκοτάδια τῆς νυκτός.
Τὸ χωριό, τ' ὀνομαστότερο χωριὸ τῆς Κερ-
κυραίας, τὸ Μεσθάνι, φωτοβολοῦσε μέσθ στὸ σκο-
τάδι, ἀπὸ τὰν καμμένα τὰ δαδιά, ποῦ πῆγαιναν
πέρα-δῶθε στὲς αὐλές, κι' ἀπὸ τὲς ἀνακαμπές τῆς
Χριστουγεννιάτικης φωτιᾶς, ποῦ ἐβγαίναν ἀπὸ
τὲς χαρκαμάδες τῶν προαυριῶν, κι' ἀπὸ τὲς ἀ-
νοιγμένες θύρες, κι' ἀντηχοῦσε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη
ἀπὸ τοὺς γοερτοὺς γρυλισμοὺς τῶν γουρουνῶν, ποῦ
σφάζονταν, ἀπὸ τὰ γυγίσματα τῶν σκυλλιών,
ποῦ προαυρινοῦσαν στὲς αὐλόπορτες καὶ χυμοῦσαν
στοὺς διαβάτες, ποῦ πῆγαιναν ἀπὸ ἓνα σπίτι σ'
ἄλλο, κι' ἀπὸ μιὰ γειτονιὰ σ' ἄλλη, ἀπὸ τὰ
μουγκίσματα τῶν βοδιῶν, ποῦ πῆγαιναν ἀργο-
πατώντας, ὅσο νὰ βροῦν τὸ κατοικεῖόν τους, ἀπὸ
τὰ χλιμιντρίσματα τῶν ἀλόγων, ποῦ περίμεναν
τὸ πᾶχισμά τους, ἀπὸ τὰ γαγκίσματα τῶν γαί-
δουριῶν, κι' ἀπὸ τὴν ὀχλοβοὴ τῶν ἀνθρώπων, ποῦ
ἀναδεύονταν μέσθ στὸ χωριό, ἐπειδὴ ἄλλοι δὲν
εἶχαν ἀρετὰ κούτσουρα ποῦ πῆγαιναν νὰ ζητή-
σουν ἀπὸ συγγενικὸ ἢ ἀπὸ φιλικὸ σπίτι, γιὰ νὰ
βαστάξῃ ἢ φωτιὰ ὡς τὸ πρῶτ', κι' ἔτσι νὰ μὴ φι-
λοχωρήσουν τὰ κατὰμυχα τὰ καληκαντζάρικα
μέσθ στὴν φιλικιά τους, ποῦ ἀνεδείκνουν ἀπὸ τὰ

πρίσθακα τῆς γῆς στὸν κόσμο, τὴν νύχτα τῆς πα-
ρχμονῆς τῶν Χριστουγέννων γιὰ νὰ κάμουν χίλι-
δὺ κακὰ, ἄλλοι πηγάινουν νὰ βροῦν πεταχμένα
καλοτοσάσουχα, γιὰ νὰ ρίξουν στὴ φωτιὰ, τὸ
μόνον πράγμα, ποῦ ἀποφεύγουν τὰ κατὰμυχα
— αὐτὰ πάλε — τὰ καληκαντζάρικα, γιὰτὶ φο-
βοῦνται ἀπὸ τὴν μυρουδιά τους, ἄλλοι, μὴ ἔχον-
τας τὸν τρόπο νὰ σφάζουν δικὸν τους γουρουνί,
πῆγαιναν νὰ σφάζουν μαζί με ἄλλους, ποῦ δὲν
εἶχαν κι' αὐτοὶ τὸν τρόπο τους, νὰ σφάζουν μοναχοὶ
τους, γιὰ νὰ μεραστοῦν τὸ σφαγτὸ σὲ δύο, ἢ σὲ
τρεῖς μερίδια καὶ νὰ νιφτοῦν στὰ χέρια, καὶ στὰ
μοῦτρα ἀκόμα καμπόσοι, με τὸ γουρουνίσιο τὸ
αἷμα τὴ στιγμὴ, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴ σφαγὴ, γιὰ
νὰ μὴ σκάξουν ἀπὸ τὸ ξηροβόρι, ἄλλοι νὰ ζή-
τήσουν κένενα γελάδι, ἢ κένενα φορτιάριον, ποῦ
δὲν εἶχε συμμαζευτῇ με τὴν ὥρα του, στὴν αὐλή
του, κι' ἄλλοι γι' ἄλλες δουλειές κι' ἀνάγκες...

Αὐτὰ ὅλα τὰ καυεντρίσματα τῶν σπιτιῶν,
οἱ γρυλισμοὶ τῶν γουρουνῶν, ποῦ σφάζονταν, τὰ
γαγκίσματα τῶν σκυλλῶν ποῦ ἀλητοῦσαν τοὺς
ἀνθρώπους, ποῦ πῆγαιναν πέρα-δῶθε, τὰ μουγ-
κίσματα τῶν βοδιῶν, ποῦ ζητοῦσαν νὰ βροῦν τὸ
κατοικεῖόν τους, τὰ χλιμιντρίσματα τῶν ἀλό-
γων, ποῦ εἶχαν μείνει ἀπάχιστα, τὰ γαγκίσματα
τῶν γαίδουριῶν... αὐτὰ ὅλα ἀπὸ τὴν μιὰ
μεριὰ, τὴν κάτω, κι' ἡ γιγάντια βουὴ τοῦ βορ-
ρὶ ποῦ ἀνκατέβαινε τὴν βαρυννοφερὰ τὴν οὐρανὸν,
ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴν ἄνω, σφύγονταν, γέγονταν

έναν, κι' έκφυγαν έναν είδος μουσικής, έναν είδος χριστουγεννιάτικου τραγουδιού, που δέν ήταν άξιός νά τό συνθέσῃ κανέναν μουσικός, ούτε ήταν άξιός νά τό γράψῃ κανέναν ποιητής μουσικής πανακρόνικας κι' τραγουδιού χαρμόσυνου, που είχαν γιά συνθέτη τους και γιά ποιητή τους τόσα άνόμοια κρίτήματα, από τούς γρυλισμούς τών κλημένων τών γουρουνιών, που σπαρταρούσαν κάτω από τό μαχαίρι τοῦ κίμωλχου σφαγῆ, ώς τῶ χαρῶπῃ γκαρίσματι τών γαϊδουριών.

Στέκομουν στό παρθεῖο τοῦ πύργου, που κατοικοῦσα, πύργου, που εἶχε ιστορία άκέρια από τούς καιρούς τών αγάδων, τών έφέντιδων, τών μπέιδων και τών πατσάδων, όταν οἱ σημερινοί έπιστάτες τοῦ χωριοῦ λέγονταν σιουμπασιάδες, κι' ό άφεντικός του ήταν τοῦρκος, κι' άγνάντευα τό λαμπροσκότεινο θέαμα τοῦ χωριοῦ, που όνειροφέρνονταν στό μαῦρα σκοτάδι και στό λαμπρά φῶς, κι' άφηκεράζομουν τήν παράξενη εκείνη μουσική και τό παρῆξένο εκείνο τραγούδι, που μοῦ μεθοῦσαν τήν καρδιά, κι' κρίτάνομουν έναν άρρητο αναγκλισμό, ώς μέσῃ βαθιά στην ψυχή μου.

Σ' αυτό άπάνω που βρίσκουμουν άνάμεσα οὐρανοῦ και γῆς, και πετοῦσα μέ τῶ φτερά τῆς φαντασίας ψιλά σ' ὅλο τόν ορθόδοξο χριστιανικό κόσμο, που έτοιμάζονταν νά γιορτάσῃ τή γέννησι τοῦ Χριστοῦ του, άκούω μιᾶ δειλή φωνή από πίσω μου:

— Άφεντικό! άφεντικό!

Στρέφω νά ιδῶ. Ήταν ό Γιάννης ό Μπούντης ό πορτόγυρός μας.

— Τί θέλῃς ὦρέ; (Τοῦ λέγω).

— Νά μοῦ δώσῃ τήν άδεια, νά πάω σπιτ' πρὶν περάσῃ ἡ ὥρα... Ξέρῃς άφεντικό, άπόψε τῶ κατάρμενα τῶ καλχαντζάρια.

— Καλά, καλά! (Τοῦ εἶπα) "Δμα άποφῶμε νά φύγῃς άμέσως!

"Άλλες βραδείες ό πορτόγυρος πήγαινε στό σπιτ' του κοντά στό μεσάνυχτα. Ήταν παντρεμένος ό κλημένος, κι' έκχε αὐτόν τόν νεγερινό περίπικτο από τήν μιᾶ τήν άκρη ὡς τήν ἄλλη τοῦ χωριοῦ, ένῶ ἡ τάξι άπαιτοῦσε νά μένῃ τήν νύχτα στόν πύργο, γιά κάθε χρεια άνάγκης.

Άπόδειπνα ό Γιάννης ό Μπούντης, αφού έκχε ὅλες τές δουλειές τοῦπύργου, και πάγνιασε τῶ ζῶα στό κατώγια, βγῆκε από τήν εξώθυρα και τράβηξε γιά τό σπίτι, κι' ἐγώ, μὴ έχοντα δουλειά, κι' ὄντας κουρασμένος από τούς δρόμους, που εἶχα κάμει τήν ἡμέρα μέσα στό σπαρτή, γιά νά έπιθεωρήσω τῶ νεργώγια, μὴ τυχόν κινδυνεύῃ κανέναν χωράφι, εἰς τῶ νά κοιμηθῶ, ἀλλᾶ εἶχα κλείσει και δέν εἶχα κλείσει ακόμα τῶ μά-

τις μου, όταν άκούω άκρότητα και ξεκαρδιστική γέλοια τών άγροφυλάκων, που άγρολογῶσε ὅλος ό πύργος. Σηκώνομαι άμέσως θυμωμένος κι' άνοίγω τή θύρα ἑτοιμός νά περάσω από γενεές δέκα τέσσερες τούς άγροφυλάκους, ἀλλ' ούτε ἡ παρούσα μου, ούτε τῶ κατηρικσμένα μοῦτρα μου κατῶρθωσαν νά τούς κάμουν νά σωπάσουν.

— Τί τρέχει ὦρέ; Φωνάζω ἄγρια και θυμωμένα.

— Χάχα χαχα! !

ό ένας

— Χάχα χαχα! !

ό ἄλλος

— Χάχα χαχα!

ό τρίτος

Βλέποντας αὐτῇ τήν κατάστασι, θυμήθηκα τό γελωχόρι τών παρμευθιῶν, και φοβήθηκα μὴ βρίσκουμουν άνάμεσα σέ ανθρώπους, που εἶχαν τρελλαθῇ. "Αρχισα νά τό συλλογίζωμαι καλᾶ, και σκέφτηκα ὅτι ἔπρεπε νά λάβω προφύλαξι γιά τή ζωή μου και γιά τόν πύργο, μὴ στήν τρέλλα τους επάνω τόν κάψουν.

Τέλος ένας από τούς τρεῖς, ξεκαρδισμένος από τῶ γέλοια, κοντοζυγώνει και μοῦ λέγει λυγικάζοντας.

— Νά μῆς σχωωρέῃς άκαφεντικό; Εἶνε έναν πρᾶμα, που ου σου και σὺ θάχα γελᾷς....

— Ίέ! (τοῦ λέγω, τί τρέχει;...)

"Αρχισε νά συμμυζεύεται λίγο από τῶ γέλοια και μοῦ εἶπε.

— "Ο Γιάνν'ς άφεντικό, — νάχω τό συμπάθειο σ', — φοβῶνταν από τούς καλχαντζάρους κι' ἤθελε νά πάῃ γρήγορα στό σπίτι του άπόψε, πρὶν βγοῦν αὐτοί από τῶ ἔγκατα τῆς γῆς. — Χαχαχα! Νά μέ συμπληθῇς άφεντικό! —

"Εγώ, που στήν πατρίδα μου, τήν "Ηπειρο, δέν πιστεύομε τούς καλχαντζάρους, τί τοῦ κάμω; Χαχαχα! — Συμπάθειο, άφεντικό! — Παρμενεύω ἔξω από τήν εξώθυρα και τή στιγμή, που ό Γιάνν'ς βῆκε, κ' έκλεισε τή θύρα, τοῦ ρίχνομαι από κρυφά στή ράχι. Τσιμουδιά ό Γιάνν'ς... Χαχαχα! !

"Αρχισα νά έτοιμάζομαι κι' ἐγώ γιά τῶ γέλοια, ένῶ ό άγροφύλακς ζακολουθοῦσε λιγωμένος.

— Με πιάρει ἔτσι χαλῆκα, από τή θύρα μας ὡς τήν πόρτι τοῦ σπιτιοῦ. Έκεῖ ἔαπολύθηκα κι' ό Γιάνν'ς τρύπωσε μέσα...

Και ένῶ αὐτός διηγῶνταν αὐτά, άρχισα κι' ἐγώ νά γελῶ, άνάμεσα σέ ξεκαρδισμένους από γέλοια ανθρώπους.

“Όλη τὴ νύχτα ὁ πύργος γέλουσε μὲ τὸ πᾶ-
θημα τοῦ πορτογυροῦ.

Τὸ πρῶτ' σύνταγμα ξεκινήθηκε μὲ τοὺς ἀγρο-
συλάκους νὰ πάμε στὴν ἐκκλησιὰ. Στὸ δρόμο
μᾶς ἀπαιτᾷ ὁ γέρο — Τσιαρίτσις, ὁ πάρεδρος,
καὶ μᾶς λέγει περίεργος:

— Τὴ μάθωτε, ἀρεντικό!

— “Όχι! (τοῦ λέγω). Τί τρέχει;

— Τί τρέχει λέει; “Ο πορτογυρός σας τὴν
ἐπαθε φῆς ἀπὸ τὰ κατὰρμένα τὰ καλκάντζαρια!
Τοὺν ἐπαισαν τὴν ὥρα ποὺ πήγαινε στοῦ σπίτ' του

“Ημεῖς ἀρχίσκαμε πάλαι τὰ γέλοια, ἐπειδὴ
γνωρίζαμε τὴν αἰτία.

— Τί χαταγελᾶτε, ἀρεντικό; ξεκινᾷ ἐν-
ὁ Τσιαρίτσις. Κιντουνεὺς ὁ ἄνθρωπος! Τοὺν ἔχ'ν
φερμένον στὴν ἐκκλησιὰ καὶ τοῦ διαβάζ' ν' οἱ πα-
πάδες.

Τὸ πρῶγμα εἶχε γείνει σοβαρὸ τόσο, ποὺ δὲν
τὸ ἔλπιζε οὔτε ἐκεῖνος ποὺ τὸ ἔκαμε, οὔτε ἐγὼ
ποὺ ἤξερα. Στὴ στιγμή πάυκαμε τὰ γέλοια καὶ
τραβήσαμε στὴν ἐκκλησιὰ. Τί νὰ ἰδοῦμε ἐκεῖ;
Τὸ χωριὸ μαζεμένο ὅλο μέστω, καὶ ὁ πορτογυρός
μας κάτω ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη, κουκουλοσκακι-
ωμένος ἀνοιωτός καὶ ἀνείσθητος! “Ενας παπᾶς
τὸν θυμιάτιζε ὅλο ἕνα, ἐνῶ οἱ ἄλλοι εἶχαν ἀρχί-
σει τὴ λειτουργίαν. “Όταν βῆκαν οἱ παπάδες μὲ
τ' ἄγια καὶ ὁ ἀριστερὸς ὁ ψάλτης πήρε τὸ «“Ὡς
τὸν Βασιλέα», τὸν σταύρωσαν, ὁ ἕνας μὲ τὸ
ἀγιοπότηρο, ὁ ἄλλος μὲ τὸ δισκάρι καὶ ὁ τρίτος
μὲ τὴ λαβίδα καὶ τὸν δρασκελίσαν καὶ οἱ τρεῖς
τακὲς καὶ μπῆκαν μέστω στὸ ἱερό.

— “Ο κόσμος ὅλος ἐγονάτισε καὶ σταυροκοπιῶν-
ταν στὸ διάβα τῶν ἀγίων μυστηρίων, περιμέ-
νοντας νὰ ἰδῇ τὸ θέμα τῆς ἀγίας Χάρις. “Αλη-
θινὰ ὁ καλκάντζαροπατημένος συνῆρθε, κινήθηκε
λίγο, μισοάνοιξε τὰ μάτια του καὶ δοκίμασε
νὰ σταυροκοπηθῇ, ἀλλὰ δὲ μπόρεσε ἀπὸ τὴν
κομμάρια ποὺ εἶχαν τὰ χέρια του. “Ο κόσμος
σταυροκοπιῶνταν ὅλο — ἕνα καὶ δόξαζε τὴν ἄγια
Χάρι γιὰ τὸ θέμα τῆς, καὶ ἀπάνω στὸ ἐξαίρε-
τως! ὁ πορτογυρός μας, ὁ Γιάννης, ἀνοιξε καλὰ
τὰ μάτια του καὶ μπόρεσε νὰ κάμῃ τὸ σταυρό
του. Τέλος στὸ ἀπόλυμα τῆς ἐκκλησίας τὸν ξα-
νασταύρωσαν οἱ τρεῖς λειτουργοὶ παπάδες, καὶ
ὁ τέταρτος ὁ παπᾶς τοῦ διάβαζε τοὺς ἐξορκισ-
μοὺς, τὸν συνώδεψε ὡς τὸ σπίτι του, ἐνῶ ἀπὸ
πίσω ἀκολουθοῦσαν πολλοὶ χωριανοί. Τὸ πρῶμα
καὶ τὸ θέμα μαθεύτηκε τὴν ἰδίαν μέρα στὰ πλη-
σιόχωρα: Καλύβια, Παράπρασση, Γλίνο, Κελο-
γριανὰ, Πάλιοχώρι, καὶ ἔτρεξαν καὶ ἀπ' ἐκεῖ κό-
σμος καὶ παπάδες γιὰ νὰ ἰδοῦν.

Καὶ νὰ μὴ τὰ πολυλογίουμε. — ἔγινε μὲν
καλὰ ὁ Γιάννης, ἀλλ' ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν καλκί-
κατάντων δὲ βγήκε ὅλο τὸ δεκάήμερο ἀπὸ τὸ
σπίτι του, καὶ οὔτε ξεμάκρυνε ἀπὸ τὴ φωτιὰ,
ὅπου μερόνυχτα ἔκαμε κουτσουρακὰ καὶ καπνίζε
παλιοτσάρουχα ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ “ΑΥ Γιαννιοῦ,
κύριον τῶν Φώτων, ποὺ εἶχε τὸ ὄνομά του
καὶ ἦταν φευγάτω πλεῖν τὰ κατὰρμένα τὰ
καλκάντζαρια βγήκε ἔξω γερὸς καλὰ, καὶ τὸν
ἐυχάρισαν ὁ κόσμος καὶ γιὰ τ' ὄνομά του καὶ
γιὰ τὰ περυστικά του. Καὶ ὅταν τὴν ἄλλη τὴν
μέρα ἦρθε στὸν πύργο ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν τοῦ
ποὺ εἶχε διακόψει ὁ καλκάντζαρος τὸν ρώτησαν:

— “Ε! ὦρὲ Γιάννη! Πῆς μας τώρα πῶς ἦ-
ταν ὁ Καλκάντζαρος;

— Τί νὰ σ' πῶ, ἀρεντικό! Τί νὰ σ' πῶ!
Ξορκισμένος νῆσαι ἢ θεοκατάρατος! Μὴ μὲ ρω-
τᾷς ἂν ἀγαπᾷς τοὺν Θεό!

— Μὰ θέλω νὰ μοῦ πῇς νὰ μάθω καὶ ἐγὼ!

— Νὰ! ἀρεντικό μ'! “Ηταν σὺν ἀκουῶν με-
γάλους! Μὰ οὐδ'... τόση μὲ συμπάθειου! (καὶ
ἀνοιξε τὴν ὀργάναν του) καὶ κατὶ νύχια, σὺν τὰ
δαχτυλά μας. Μοῦ εἰχτήκε ζαλῆκα ἢ κατὰρ-
μένους ἀπὸ τὴν ὀξόθυρά μας, ὡς τὴν πορείαν μ'.
Καλὰ ποὺ δὲ μπῆκε καὶ στοῦ σπίτ'! Φοβήθηκε
τὴ φωτιὰ καὶ τὰ παλιοτσάρουχα ποὺ κάπνιζαν.
Καὶ λέγοντας κῦτά σταυροκοπήθηκε τριπλά.

“Απὸ τότε ὁ Γιάννης ὁ Μπούνης, κάθε δε-
καήμερο, ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὡς τὰ Φῶτα, βγί-
νει μὲ τὸν ἥλιο καὶ συμμαζεύεται στὸ σπίτι του
καὶ τότε ἀκόμα ἔχει κάτω ἀπὸ τὴ γουῖνάν του
ἕνα δαυλάκι ἀναμμένο καὶ τυλιγμένο μ' ἕνα πα-
λιοπέτσι καὶ σ' ὅποιον τοῦ λέγει τίποτα γιὰ τὸ
δαυλὶ, ποὺ παίρνει τοῦ ἀπολογιέται:

— Γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ ἂς βρῖσκεται καὶ
μὴ σαρμανίτσα στοῦ μοναστήρ'! Μὰ τὴ νῆλα,
ποὺ ἔχω ἰδεῖ ἐγὼ ὦρ' ἀδέρφια, ἀπὸ τοὺν κατὰ-
ραμένον τοὺν καλκάντζαρο!

Χρ. Χρηστοδαδίου

ΑΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

VII

Μοναδικὴ τῆς αὐτοῦς συντροφὸς ἦν
εἶχεν ἡ κ. de Custine. “Εδείκνυν αὐτὴν ἡ
κ. “Αλεξ. Beauharnais) μίαν μικροψυχίαν,
ἥτις ἠνάγκαζε τὰς ἄλλας δεσποτίδας νὰ ἐ-

(Χριστουγεννιάτικο Διήγημα "Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΙΪ")

For your kind
congratulations

Ἔτος Θ. 803 Ἰδιοκτήτης—Διευθυντής Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΝΣ Πέμπτη 7 Ἰανουαρίου 1932

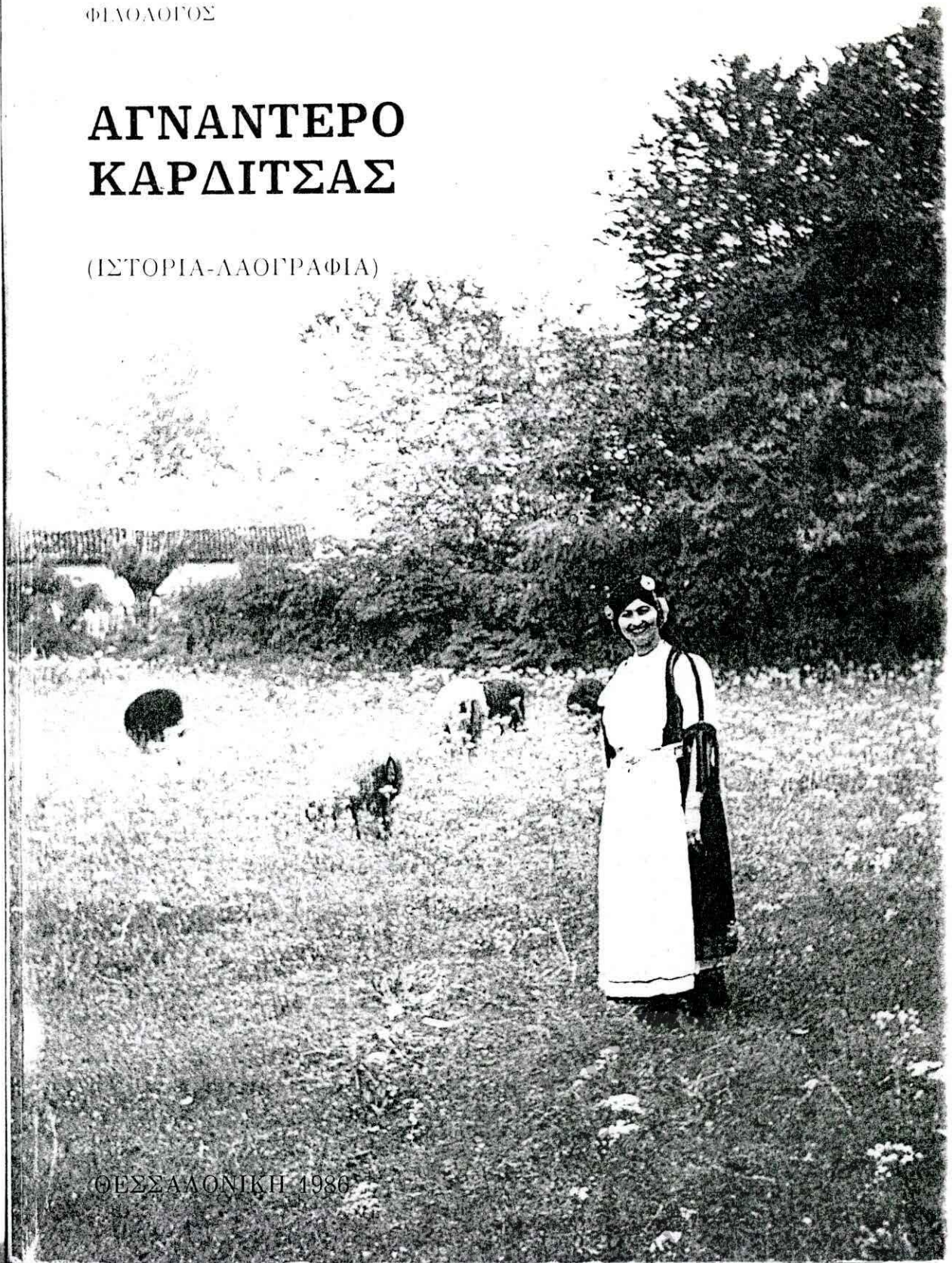
Χριστουγεννιάτικο δώρημα (Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ)

Καὶ τὴν ὥραν τοῦ εὐεργετικω-
τάτου καὶ χριστιανικωτέρου τοῦ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΣ. ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΑΓΝΑΝΤΕΡΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

(ΙΣΤΟΡΙΑ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1986

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΒΑΣ. ΜΑΓΟΥΛΙΩΤΗΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΗΝ ΚΕ. ΠΕΥΤΟΝ ΚΕΝΕ
ΣΤΗΝ Μ. ΚΑΤΟΙΡΑ
ΤΙΡΗΜΗ ΠΡΟΣΦΕΡΕ

Β. Μ. Μ. Μ.

8.3.2000

ΑΓΝΑΝΤΕΡΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Τμήμα Φιλολογίας

(ΙΣΤΟΡΙΑ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1986

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο Καληκάντζαρος

(Από τα Θεσσαλικά Διηγήματα του Χρ. Χρηστοβασίλη)

Χρ. Χρηστοβασίλης

Είταν πρόβραδο των Χριστουγέννων.
Ο καιρός φαίνονταν πολύ άγριος, κι αν και δεν είταν παρά λίγες στιγμές περασμένες, που είχε βασιλέψει ο ήλιος, όλη η Θεσσαλία βουτιώνταν στα κατάμαυρα σκοτάδια της νυχτός.
Το χωριό, τ' ονομαστότερο χωριό της Καραγκουνιάς, το Μεσδάνι, φωτοβολούσε μέσα στα σκοτάδια, από τ' αναμμένα τα δαδιά, που πήγαιναν πέρα-δώθε στες αυλές, κι από τες αναλαμπές της Χριστουγεννιάτικης φωτιάς, που έβγαιναν από τες χαραμάδες των παραθυριών, κι από τες ανοιγμένες θύρες, κι αντηχούσε απ' άκρη σ' άκρη από τους γοερούς γρυλισμούς των γουρουνιών, που σφάζονταν, από τα γαυγίσματα των σκυλλιών, που παραμόνευαν στες αυλόπορτιες και χυμούσαν στους διαβάτες, που πήγαιναν από ένα σπίτι σ' άλλο, κι από μια γειτονιά σ' άλλη, από τα μουγκρίσματα των βωδιών, που πήγαιναν αργοπατώντας όσο να βρουν το κατοικειό τους, από τα χλιμιντρίσματα των αλόγων, που περίμεναν το πάχνισμά τους, από τα γκαρίσματα των γαϊδουριών, κι από την οχλοβοή των ανθρώπων, που αναδεύονταν μέσα στο χωριό, επειδή άλλοι δεν είχαν αρκετά κούτσουρα και πήγαιναν να ζητήσουν από συγγενικό ή από φιλικό σπίτι, για να βαστάξη η φωτιά ως το πρωί, κι έτσι να μη φιλοχωρήσουν τα καταραμένα τα καληκαντζάρια μέσα στη φαμιλλιά τους, που αναβαί-

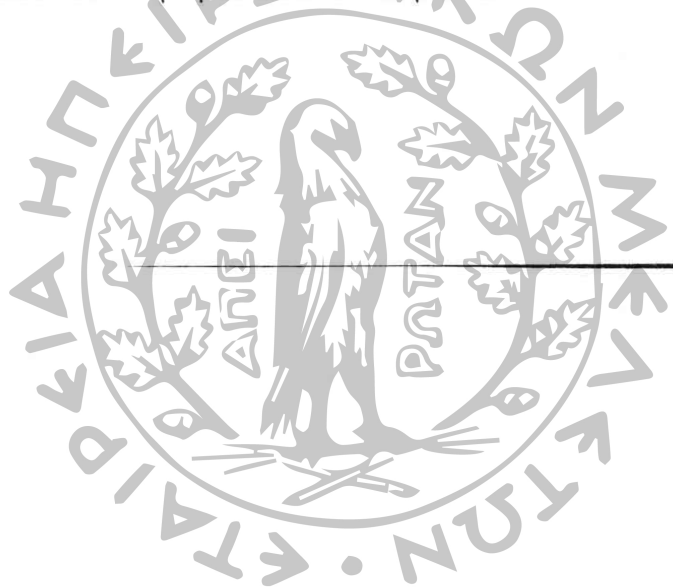
νουν από τα τρή-
νής των Χριστο-
γαιναν να βρου-
φωτιά, το μόνο
πάλε — τα κα-
τους, άλλοι, μη-
πήγαιναν να σφ-
τρόπο τους, να ε-
σε δυο, ή σε τρία
ακόμα κάμποσο
νει από τη σφαγ-
ζητήσουν κανέναν
μαζευτή με την
λειές κι ανάγκη

Αυτά όλα τ-
γουρουνιών, ποι-
αληχτούσαν το
μουγκρίσματα τ-
τους, τα χλιμιντ-
στα, τα γκαρίσμ-
την κάτω, και γ-
βαρυσυννεφιά τ'
γένονταν ένα, κι
γεννιάτικου τραγ-
μουσικός, ούτε εί-
παναρμόνιας και
τους και για ποιη-
τόσα ανόμοια αι-
γουρουνιών, ποι-
αιμόχαρου σφαγι-
Στέχομουν
πύργου, που είχε
των εφέντιδων, τ-
επιστάτες του χ-
είταν Τούρκος,

νουν από τα τρίςβαθα της γης στον κόσμο, την νύχτα της παραμονής των Χριστουγέννων, για να κάμουν χίλια-δυο κακά, άλλοι πήγαιναν να βρουν πεταγμένα παλιοτσάρουχα, για να ρίξουν στη φωτιά, το μόνο πράγμα, που αποφεύγουν τα καταραμένα — αυτά πάλε — τα καληκαντζάρια, γιατί φοβούνται από τη μυρουδιά τους, άλλοι, μη έχοντας τον τρόπο να σφάξουν δικό τους γουρούνι, πήγαιναν να σφάξουν μαζί με άλλους, που δεν είχαν κι αυτοί τον τρόπο τους, να σφάξουν μοναχοί τους, για να μεραστούν το σφαχτό σε δυο, ή σε τρία μερίδια και να νιφτούν στα χέρια, και στα μούτρα ακόμα κάμποσοι, με το γουρουνίσιο το αίμα τη στιγμή, που βγαίνει από τη σφαγή, για να μη σκάζουν από το ξηροβόρρι, άλλοι να ζητήσουν κανένα γελάδι, ή κανένα φορτιάρικο, που δεν είχε συμμαζευτή με την ώρα του, στην αυλή του, κι άλλοι γι' άλλες δουλειές κι ανάγκες...

Αυτά όλα τα κουβεντιάσματα των σπιτιών, οι γρυλισμοί των γουρουνιών, που σφάζονταν, τα γαυγίσματα των σκύλλων που αληχτούσαν τους ανθρώπους, που πήγαιναν πέρα-δώθε, τα μουγκρίσματα των βωδιών, που ζητούσαν να βρουν το κατοικειό τους, τα χλιμιντρίσματα των αλόγων, που είχαν μείνει απάχνιαστα, τα γκαρίσματα των γαϊδουριών... αυτά όλα από τη μια μεριά την κάτω, και η γιγάντεια βουή του βορριά, που ανακάτευε τη βαρυσυννεφιά τ' ουρανού, από την άλλη, την απάνω, σμίγονταν, γένονταν ένα, κι έκαμαν ένα είδος μουσικής, ένα είδος χριστουγεννιάτικου τραγουδιού, που δεν ήταν άξιος να το συνθέση κανένας μουσικός, ούτε είταν άξιος να το γράψη κανένας ποιητής, μουσικής παναρμόνιας και τραγουδιού χαρμόσυνου, που είχαν για συνθέτη τους και για ποιητή τους τόσα ανόμοια πλάσματα και στοιχεία και τόσα ανόμοια αισθήματα, από τους γρυλισμούς των καημένων των γουρουνιών, που σπαρταρούσαν κάτω από το μαχαίρι του αιμόχαρου σφαγά, ως τα χαρωπά γκαρίσματα των γαϊδουριών.

Στέκομουν στο παραθύρι του πύργου, που κατοικούσα, πύργου, που είχε ιστορία αχέρια από τους καιρούς των αγάδων, των εφέντιδων, των μπέιδων και των πασιάδων, όταν οι σημερινοί επιστάτες του χωριού λέγονταν σιουμπασιάδες, κι ο αφεντικός του είταν Τούρκος, κι αγνάντευα το λαμπροσκότεινο θέαμα του

χωριού, που ωνειροφέρνονταν στα μαύρα σκοτάδια και στα λαμπρά φώτα, και αφηκράζομουν την παράξενη εκείνη μουσική και το παράξενο εκείνο τραγούδι, που μου μεθούσαν την καρδιά, κι αιστάνομουν έναν άρρητο αναγαλλιασμό, ως μέσα βαθιά στην ψυχή μου.

Σ' αυτό απάνω που βρίσκομουν ανάμεσα ουρανού και γης, και πετούσα με τα φτερά της φαντασίας ψηλά σ' όλο τον ορθόδοξο χριστιανικό κόσμο, που ετοιμάζονταν να γιορτάση τη γέννηση του Χριστού του, ακούω μια δειλή φωνή από πίσω μου:

— Αφεντικό! αφεντικό!

Στρέφω να ιδώ. Είταν ο Γιάννης ο Μπούντης, ο πορτόγυρός μας.

— Τι θέλ'ς ωρέ; (Του λέγω).

— Να μου δώης την άδεια, να πάω σπίτ' πριν πέρασ' η ώρα... Ξερ'ς, αφεντικό, απόψε τα καταραμένα τα καλκαντζάρια...

— Καλά, καλά! (Του είπα). 'Αμα αποφάμε να φυγ'ς αμέσως!

'Αλλες βραδειές ο πορτόγυρος πήγαινε στο σπίτι του κοντά στα μεσάνυχτα. Είταν παντρεμένος ο καημένος κι έκαμε αυτόν τον νυχτερινό περίπατο από την μια την άκρη ως την άλλη του χωριού, ενώ η τάξη απαιτούσε να μένη την νύχτα στον πύργο, για κάθε χρεία ανάγκης.

Απόδειπνα ο Γιάννης ο Μπούντης, αφού έκαμε όλες τις δουλειές του πύργου και πάχνιασε τα ζώα στα κατώγια, βγήκε από την εξώθυρα και τράβηξε για το σπίτι, κι εγώ, μη έχοντας δουλειά, κι όντας κουρασμένος από τους δρόμους, που είχα κάμει την ημέρα μέσα στα σπαρτά, για να επιθεωρήσω τα νεραγώγια, μην τυχόν κινδυνεύη κανένα χωράφι, έγειρα να κοιμηθώ, αλλά είχα κλείσει και δεν είχα κλείσει ακόμα τα μάτια μου, όταν ακούω ακράτητα και ξεκαρδιστικά γέλοια των αγροφυλάκων, που αχολογούσε όλος ο πύργος. Σηκώνομαι αμέσως θυμωμένος κι ανοίγω τη θύρα έτοιμος να περάσω από γενεές δέκα τέσσερες τους αγροφυλάκους, αλλ' ούτε η παρουσία μου, ούτε τα κατηφιασμένα μούτρα μου κατώρθωσαν να τους κάμουν να σωπάσουν.

— Τι τρέχει ωρέ; Φωνάζω άγρια και θυμωμένα.

— Χάχ

ο ένας

— Χάχ

ο άλλος

— Χάχ

ο τρίτος.

Βλέπον

παραμυθιών,

που είχαν τ

σκέφτηκα ότ

τον πύργο, μ

Τέλος έ

κοντοζυγώνε

— Ναα

ου ουού και

— Πε!

'Αρχισε

— Ο Γ

φοβώνταν ατ

σπίτι του α

— Χαχαχαά

πατρίδα μου

τι του κάμω;

έξω από την

έκλεισε τη θ

Γιανν'ς... Χ

'Αρχισα

αγροφύλακα

— ... Μ

πορεία του ε

μέσα...

Και ενώ

ανάμεσα σε

'Όλη τη

πορτόγυρου.

— Χάχα χαααα!

ο ένας

— Χάχα χαααα!

ο άλλος

— Χάχα χαααα!

ο τρίτος.

Βλέποντας αυτή την κατάσταση, θυμήθηκα το γελωχόρτι των παραμυθιών, και φοβήθηκα μη βρίσκομουν ανάμεσα σε ανθρώπους, που είχαν τρελλαθή. Άρχισα να το συλλογίζωμαι καλά, και σκέφτηκα ότι έπρεπε να λάβω προφύλαξη για τη ζωή μου και για τον πύργο, μη στην τρέλλα τους απάνω τον κάψουν.

Τέλος ένας από τους τρεις, ξεκαρδισμένος από τα γέλοια, κοντοζυγώνει και μου λέγει λυγχιάζοντας.

— Ναα μας σχωωρέης αφεντικό! Είναι ένα πράμμα, που ου ουού και συ θαααά γελάης...

— Πε! (του λέγω), τι τρέχει;...

Άρχισε να συμμαζεύεται λίγο από τα γέλοια και μου είπε.

— Ο Γιανν'ς, αφεντικό, — νάχω το συμπάθειο σ' —, φοβώνταν από τους καληκαντζάρους κι ήθελε να πάη γρήγορα στο σπίτι του απόψε, πριν βγουν αυτοί από τα έγκατα της γης. — Χαχαχαά! Να με συμπαθήης αφεντικό! — Εγώ που στην πατρίδα μου, την Ήπειρο, δεν πιστεύουμε τους καληκαντζάρους, τι του κάμω; Χαχαχαά! — Συμπάθειο αφεντικό! — Παραμονεύω έξω από την εξώθυρα και τη στιγμή, που ο Γιανν'ς βγήκε, κ' έκλεισε τη θύρα, του ρίχνομαι από κρυφά στη ράχη. Τσιμουδιά ο Γιανν'ς... Χαχαχααά!

Άρχισα να ετοιμάζωμαι κι εγώ για τα γέλοια, ενώ ο αγροφύλακας εξακολουθούσε λιγωμένος:

— ... Με παίρνει έτσι ζαλήκα, από τη θύρα μας ως την πορεία του σπιτιού του. Εκεί ξαπολύθηκα κι ο Γιανν'ς τρύπωσε μέσα...

Και ενώ αυτός διηγώνταν αυτά, άρχισα κι εγώ να γελώ, ανάμεσα σε ξεκαρδισμένους από τα γέλοια ανθρώπους.

Όλη τη νύχτα ο πύργος γελούσε με το πάθημα του πορτόγυρου.

Το πρωί σύνταχα ξεκινήσαμε με τους αγροφυλάκους να πάμε στην εκκλησιά. Στο δρόμο μας απαντάει ο γερο-Τσιαφίτσας, ο πάρεδρος, και μας λέγει περίφοβος:

— Τα μάθατε, αφεντικό;

— Όχι! (του λέγω). Τι τρέχει;

— Τι τρέχει λέει; Ο πορτόγυρός σας την έπαθε ψες από τα καταραμένα τα καλχαντζάρια! Τουν έπιασαν την ώρα που πήγαινε στου σπίτ' του!

Ημείς αρχίσαμε πάλε τα γέλοια, επειδή γνωρίζαμε την αιτία.

— Τι χασκογελάτε, αφεντικό; Ξαναλέγει ο Τσιαφίτσας. Κιντυνεύει η άνθρωπος! Τουν εχ'ν φερμένου στην εκκλησία και του διαβάζ'ν οι παπάδες.

Το πράγμα είχε γίνει σοβαρό τόσο, που δεν το έλπιζε ούτε εκείνος που το έκαμε, ούτε εγώ που το ήξερα. Στη στιγμή πάψαμε τα γέλοια και τραβήσαμε στην εκκλησιά. Τι να ιδούμε εκεί; Το χωριό μαζεμένο όλο μέσα, κι ο πορτόγυρός μας κάτω από την ωραία πύλη, κουκουλοφασκιωμένος άνοιωτος και αναίσθητος! Ένας παπάς τον θυμιάτιζε όλο ένα, ενώ οι άλλοι είχαν αρχίσει τη λειτουργία. Όταν βγήκαν οι παπάδες με τ' άγια κι ο αριστερός ψάλτης πήρε το «Ως τον Βασιλέα», τον σταύρωσαν, ο ένας με το αγιοπότηρο, ο άλλος με το δισκάρι κι ο τρίτος με τη λαβίδα και τον δρασκέλισαν και οι τρεις τους και μπήκαν μέσα στο ιερό.

Ο κόσμος όλος γονάτισε και σταυροκοπιώνταν στο διάβα των αγίων μυστηρίων, περιμένοντας να ιδεί το θάμα της άγιας Χάρης. Αληθινά ο καλχαντζαροπατημένος συνήρθε, κινήθηκε λίγο, μισάνοιξε τα μάτια του και δοκίμασε να σταυροκοπηθή, αλλά δεν μπόρεσε από την κοιμάρα, που είχαν τα χέρια του. Ο κόσμος σταυροκοπιώνταν όλο ένα και δόξαζε την άγια Χάρη για το θάμα της, κι απάνω στο «εξαιρέτως» ο πορτόγυρός μας, ο Γιάννης, άνοιξε καλά τα μάτια του και μπόρεσε να κάμει το σταυρό του. Τέλος στο απόλυμα της εκκλησιάς τον ξανασταύρωσαν οι τρεις λειτουργοί παπάδες, κι ο τέταρτος ο παπάς, που του διάβαζε τους εξορκισμούς τον συνώδεψε ως το σπίτι του, ενώ από πίσω ακολουθούσαν πολλοί χωριανοί. Το πράμμα και το θάμα μαθεύτηκε την ίδια μέρα στα πλησιόχωρα: Καλύβια, Παραπράστανη,

Γλίνο, Καλοκόσμος και τ

Και —
αλλ' από τ
δωδεκαήμερο
όπου μερόνυ
την ημέρα τ
ονομά του
καντζάρια, β
και για τ' όν
την μέρα ήρ
διακόψει ο κ

— Ε! α
κάντζαρος;

— Τι να
θεοκατάρτοι

— Μα τ

— Να!

ουρά... τόσο
νύχια, σαν τα
από την οξώθ
στου σπίτ'!
κάπνιζαν.

Και λέγ
Από τότε
του Χριστού
στο σπίτι το
γούνα του ένα
και σ' όποιο
απολογιέται:

— Για
στου μοναστή
τους καταρα

Γλίνο, Καλογριανά, Παλιοχώρι κλπ. κι έτρεξαν κι απ' εκεί κόσμος και παπάδες για να ιδούν.

Και — να μη τα πολυλογούμε —, έγινε μεν καλά ο Γιάννης, αλλ' από το φόβο των καληκαντζάρων δε βγήκε όλο το δωδεκαήμερο από το σπίτι του, κι ούτε ξεμάκρυνε από τη φωτιά, όπου μερόνυχτα έκαιγε κούτσουρα και κάπνιζε παλιοτσάρουχα ως την ημέρα του Αϊ-Γιαννού, αυριανά των Φώτων, που είχε το όνομά του κι είταν φευγάτα πλειά τα καταραμένα τα καληκαντζάρια, βγήκε έξω γερός και καλά, και τον ευχήθηκαν ο κόσμος και για τ' όνομά του και για τα περαστικά του. Κι όταν την άλλη την μέρα ήρθε στον πύργο ν' αρχίση την εργασία του, που είχε διακόψει ο καληκάντζαρος, τον ρώτησα:

— Ε! ωρέ Γιάννη! Πες μας τώρα πώς είταν ο Καληκάντζαρος;

— Τι να σ' πω, αφεντικό! Τι να σ' πω! Ξωρκισμένος νάναι η θεοκατάρατους! Μη με ρωτάς, αν αγαπάς τουν Θεό!

— Μα θέλω να μου πης να μάθω κι εγώ!

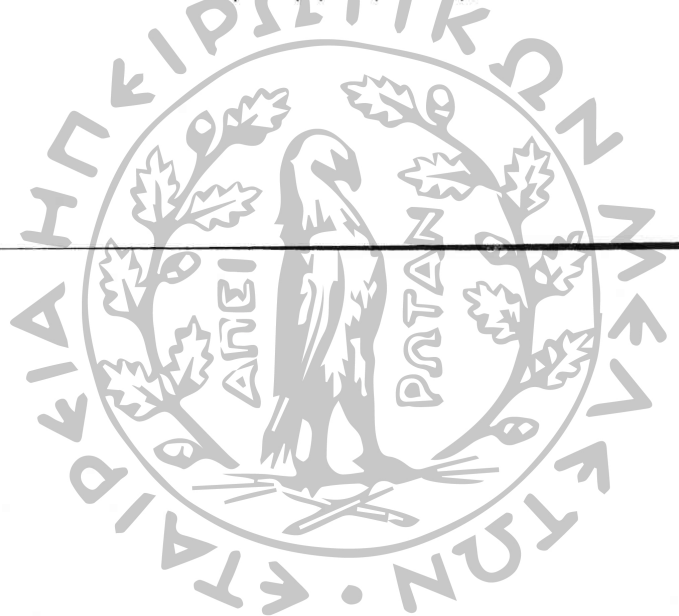
— Να! αφεντικό μ'! Είταν σαν αρκούδα μεγάλους! Μια ουρά... τόση με συμπάθειου! (κι άνοιζε την οργυιά του) και κάτι νύχια, σαν τα δάχτυλά μας. Μου ρίχτηκε ζαλήκα η καταραμένους από την οξώθυρά μας, ως την πορεία μ'! Καλά που δε μπήκε και στου σπít'! Φοβήθηκε τη φωτιά και τα παλιοτσάρουχας που κάπνιζαν.

Και λέγοντας αυτά, σταυροκοπήθηκε τριπλά.

Από τότε ο Γιάννης ο Μπούντης, κάθε δωδεκαήμερο, από του Χριστού ως τα Φώτα, βγαίνει με τον ήλιο και συμμαζεύεται στο σπίτι του με τον ήλιο, και τότε ακόμα έχει κάτω από τη γούνα του ένα δαυλάκι αναμμένο και τυλιγμένο μ' ένα παλιοπέτσι και σ' όποιον του λέγει τίποτε για το δαυλί, που παίρνει, του απολογιέται:

— Για καλό και για κακό ας βρίσκεται και μια σαρμανίτσα στου μοναστήρ'! Μα τη νήλα, που έχω ιδεί εγώ ωρ' αδέρφια, από τουν καταραμένου τουν καληκάντζαρου!

Χρ. Χρηστοβασίλης

[illegible]

[illegible]

47 — 'Ερωτός! ὁ νεώτερος μέγα!

— ὦ! τοῦ ναι ὡς οὐκ ὁ δαίμων! (ἔσωρ ναι ὡς ἰππώων)

Μ' ἔσωρ ἰππώων! Ν' ἀπρὸν. Δὲρ μου τοῦ ἔσωρ
ἰππώων ἢ ὡς ἰππώων μου, ὡς μαλαγομένην εἰς ὁ ἰππώων
ἰππώων. Τὴ ναι ἑκατόν. Τὴ ναι ἰππώων. Ἐρωτός
ἑκατόν ναι ὡς ὡς ἰππώων! Ἐρωτός ἢ ὡς ὡς ἰππώων
ἑκατόν τοῦ ἰππώων ἑκατόν μου! Τέλος, ἑκατόν τὴν
εἰς ἑκατόν ἑκατόν, ναι ἑκατόν, ὡς εἰς ἑκατόν ἑκατόν
ἑκατόν τοῦ ἰππώων, ναι ἑκατόν ἑκατόν τοῦ ἑκατόν μου,
ἑκατόν, εἰς ἑκατόν ὡς εἰς ἑκατόν μου ἢ εἰς ἑκατόν μου
~~ἑκατόν~~ ἑκατόν τοῦ ἑκατόν μου! Δὲρ ἑκατόν μου!

ἑκατόν τὴν ἑκατόν, ὡς μου τοῦ ἑκατόν ἑκατόν μου
ἑκατόν τὴν ἑκατόν μου, ἑκατόν ναι ἑκατόν, εἰς ὁ
ἑκατόν εἰς ὁ ἑκατόν, ναι ναι ἑκατόν: — ἑκατόν!

~~ἑκατόν τὴν ἑκατόν μου!~~ — ἑκατόν, εἰς ὁ μου ναι ἑκατόν μου! Δὲρ τὸν ἑκατόν
μου ἑκατόν!

ἑκατόν ναι τοῦ ἑκατόν μου δὲρ ἑκατόν τὴν ἑκατόν
ναι ἑκατόν, ὡς ἑκατόν ἑκατόν εἰς ὁ τὸν ἑκατόν, ναι ἑκατόν
ἑκατόν μου ἑκατόν ἑκατόν τοῦ ἑκατόν μου, ναι ἑκατόν
ναι ἑκατόν μου ἑκατόν ἑκατόν ἑκατόν, ἢ εἰς ὁ μου
τοῦ ἑκατόν ἑκατόν τὴν εἰς ἑκατόν μου εἰς τὸν ἑκατόν
τὸν ἑκατόν! Δὲρ ἑκατόν ἑκατόν εἰς ὁ ἑκατόν
μου, εἰς ὁ ἑκατόν μου εἰς ὁ ἑκατόν εἰς ὁ ἑκατόν ναι ἑκατόν
δὲρ τὸν τοῦ ἑκατόν. ἑκατόν τὸν ἑκατόν ναι ἑκατόν
ἑκατόν μου ὡς ἑκατόν μου, ἑκατόν: μου, δὲρ,
ἑκατόν, δὲρ, ἑκατόν, ἑκατόν.

ἑκατόν ναι ἑκατόν τὸν ἑκατόν, ὡς ὁ ἑκατόν
ἑκατόν! Τέλος! Μου ἑκατόν ὡς ἑκατόν μου,
ναι ὡς ἑκατόν τοῦ ἑκατόν μου τοῦ ἑκατόν τὴν
ἑκατόν ναι εἰς ὁ ἑκατόν ὡς τὸν ἑκατόν δὲρ
τὸν ἑκατόν τοῦ ἑκατόν. ἑκατόν εἰς ὁ εἰς ὁ μου,
ἑκατόν τοῦ ἑκατόν ναι ἢ ἑκατόν, τοῦ ἑκατόν ἑκατόν

[illegible]

[illegible]

47
~~Εὐαγγελιστὴν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Καν-~~
~~ναῖου περὶ καὶ εἰς τὰς τῶν ἐν τῇ αἰ-~~
~~μασίᾳ τοῦ πυλῶντος, καὶ ὑψώσαντες τὴν ἑ-~~
~~σθὴν αὐτοῦ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ~~
~~Κανναῖου περὶ, ὁ ἄγγελος ἐπέταξε τὴν ἐ-~~
~~σθὴν τοῦ, εἰς τὴν ἐκτετακμένην, ὅπως εἴ-~~
~~σθῃ καὶ ἡ ἐσθὴν, καὶ πρὸς τὴν ἐσθὴν,~~
~~δὲ καὶ τὴν ἐσθὴν:~~

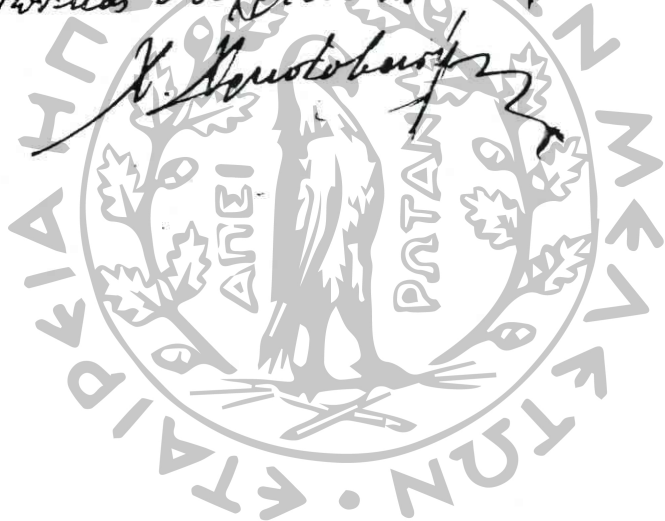
— ὡς καὶ περὶ τῶν! ὡς τὸν οὐ εἴ-

ρηματὶ καὶ τῶν, ἑσθὴν τοῦ, καὶ ἐκτετακ-
μένην τὴν ἐσθὴν, καὶ τὴν ἐσθὴν
ὅπως οὐ ἐκτετακμένην τῶν καὶ ἐσθὴν,
δὲ τῶν ὅτι ἔχει τὴν ἐσθὴν τῶν οὐ
ἐσθὴν!

καὶ εἰς τὴν ἐσθὴν καὶ τὴν ἐσθὴν

Πολλοὶ ἐκτετακμένοι εἰς τὴν ἐσθὴν
τὴν ἐσθὴν τῶν ἐκτετακμένων τῶν ἐσθὴν,
ἐκτετακμένοι ἐκτετακμένοι, ἐκτετακμένοι καὶ
ἐκτετακμένοι, καὶ τὴν ἐσθὴν τῶν,
ἐκτετακμένοι, καὶ εἰς τὴν ἐσθὴν, καὶ τὴν ἐσθὴν
ἐκτετακμένοι καὶ ἐκτετακμένοι εἰς τὴν ἐσθὴν!

ὡς καὶ τὴν ἐσθὴν ἐκτετακμένοι, ἐκτετακ-
μένοι ἐκτετακμένοι εἰς τὴν ἐσθὴν ἐκτετακμένοι,
καὶ τὴν ἐσθὴν ἐκτετακμένοι!

πληρητόν τὸν ἔθνικόν τῆς Ἑπτανήσου ἀγῶνα. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου δύναμαι νὰ ἀναφέρω, τὰς δύο ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας τὸ σωματεῖον κατὰ τὸ ἔτος 1841 ἔλαβε· νὰ γίνηται, δηλ. χρήσις εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ γραφεῖα αὐτοῦ τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ νὰ ἐορτάζηται τακτικῶς ἡ 25 Μαρτίου διὰ δημοσίων συναυλιῶν καὶ πανηγυρικῆς τοῦ καταστήματος διακοσμήσεως, καὶ ὅτι καὶ διὰ τὰς στολὰς τῶν μουσικῶν τῆς εἶχεν ἐκλέξει τὰ ἔθνικα χρώματα, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῇ ἐπέδαλε τὰ χρώματα τοῦ Ἰονίου Κράτους. Δύναμαι νὰ ἀναφέρω τὰ συμπίσιν τῆς ἐταιρίας, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον πάντοτε χαρκατῆρα ἔθνικῆς διαδηλώσεως, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ὁ μελίσρρυτος τῆς ἐταιρίας πρόεδρος Πέτρος Βράϊλας δὲν ἐδυσκολεύετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀρμοστοῦ νὰ ἐγείρῃ τὸ ποτήριον ὑπὲρ τῆς μητρικῆς Ἑλλάδος σεβαστῆς καὶ ἀγαπητῆς, ὡς ἔλεγε, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἡμετέρους προστάτας (1). Δύναμαι προσέτι νὰ ἀναφέρω τὴν πανηγυρικὴν ἐκλογὴν τοῦ

Μητροπολίτου Ἀθανασίου ὡς μέλους τῆς ἐταιρίας, ἐκλογὴν, ἣν το σῶμα ἐδέχετο διὰ χειροκροτημάτων καὶ ἡ μουσικὴ ἐχαιρέτικῶς διὰ τοῦ ἔθνικοῦ ὕμνου. Δύναμαι ἐπίσης νὰ ἀναφέρω τὰς τιμὰς, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ ἀπένειμε πρὸς πάντας τοὺς πρὸ τῆς ἐνώσεως δι' ὅποιον δῆποτε λόγον ἐλθόντας ἐνταῦθα ἐπισήμους ἀνδρας τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος καὶ πρὸς πάντας τοὺς Ἑπτανησίους, τοὺς τιμῶς τὴν ἔθνικὴν ἰδέαν ἐξυπηρετήσαντας, καὶ τέλος τὸ ἐνεργὸν μέρος, τὸ ὁποῖον ἡ Φιλαρμονικὴ ἔλαβεν εἰς πάσας τὰς ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως διαδηλώσεις τοῦ κερκυραϊκοῦ λαοῦ, οὗτινος διὰ τῶν ἔθνικῶν ἁγμάτων ἐνίσχυσε τὸ φρόνημα καὶ διηγείρε τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον, οἵτινες ἤμεθα τότε παιδία, ἐνθουμούμεθα τὰς ἱεράς συγκινήσεις, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ παρήγεν εἰς τὰς καρδίαις ἡμῶν, καὶ μετ' ἐὺγνωμοσύνης θέλομεν θεωρεῖν αὐτὴν πάντοτε ἓνα τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς!

Εἰς τὰ Μετέωρα

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις

Ἦτο νομίζω Μάιος τοῦ 1879 ὅτε διὰ πρώτην φοράν μετέδixinον ὅπως ἐπισκεφθῶ τοὺς θεοπροπεῖς βράχους τῆς Καλαμπάκας, ἐφ' ὧν εὐσεβεῖς ἄνδρες φεύγοντες τὴν κοινωνίαν ἐνέπηξαν πρὸς χιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐκεῖ ὑψηλά, δίκην ἀστῶν, τὰς ἱεράς αὐτῶν φωλεὰς, ἀποχωρισθέντες τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑψηλῶν ἀξιομακίων, ἅτινα ἐν αὐτῷ εἶχον. Ἀπετέλουν μέρος συνοδίας ἐκ πλεόν τῶν δέκα προσώπων συγκειμένης, ἥτις ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσας τεθειμένη, ἐμελλε νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐν εὐθυμίᾳ καὶ διαχύσει ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου καὶ φοβερωτέρου βράχου, ὃν ποτε ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς ἐπλασεν, ὅστις παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς γιγαντώδεις ἄλλους ἀδελφοὺς του, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετέωρα κολοσσικὸν ἐκ βράχων σύμπλεγμα, φαίνεται μεγαλοπρεπῶς ὑπερέχων αὐτῶν, ὡς γίγας μεταξὺ νάνων!

Ὁ βράχος οὗτος φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς του τὴν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τὴν κατ' ἐξοχὴν Μετέωρα καλουμένην, ἥς ὁ ριλόξενος καὶ πρὸς τὰς δεσποτικὰς τοῦ Μητροπολίτου διαταγὰς πειθηνιότατος ἡγούμενος, μὰς εἶχε προπαρασκευάσῃ ἡγεμονικὴν ὑποδοχὴν.

Πρὶν φθάσωμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου, αὐτοὶ βαδίζοντες διὰ μέσου κόσμου βράχων, καὶ πρὶν εἶδω τὸ φοβερὸν ὄψος, ὅπερ χωρίζει τὴν κορυφὴν ἀπὸ τὴν βᾶσιν αὐτοῦ, τὸ δίκτυον, τὴν βαστάζοντα αὐτὸ κάλιν καὶ τὴν ἐναέριον ἐξ 100 βαθυμείδων κρεμαστὴν κλίμακα, μὲν ἐφαίνετο ἀπλῆ παιδιὰ ἢ ἀνάβασις· ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν ἐκεῖ καὶ περιεργασθῶν πάντα ταῦτα, με κατέλαβεν ἱλιγγος. Καὶ δὲν εἶναι τόσος τὸ ὄψος, ὅ-

περ προξενεῖ φόβον, ὅσον ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. Εἶναι ὅλα σκυθρωπά καὶ φοβερά ἐκεῖ. Τίποτε δὲν γελά, τίποτε δὲν μειδιᾷ. Νομίζει τις ὅτι τὰ πάντα τὸν ἀπειλοῦν, τὰ πάντα ἐπιβουλεύονται τὴν ὑπαρξίν του. Ἀγριωτέρα φύσις δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ οὐδαμοῦ ἄλλοθι. Ἐδαφος ἀνωμαλωτάτον· πελώριοι βράχοι ἀπὸ τοῦ μεγαλειτέρου, οὗτινος ἡ κορυφὴ αἵρεται εἰς τὰ νέφη, 250 καὶ πλεόν μέτρα ἄνω τῆς βάσεώς του, μέχρι τοῦ μικροτέρου· ὀλίγος μάλιστα οὐρανὸς διασχίζόμενος ὑπὸ δονέων, ἐχόντων ἐν ταῖς ἀναριθμήτοις τῶν βράχων κρύπταις τὰς φωλεὰς αὐτῶν...

Εἶχομεν συναθροισθῇ ἅπαντες οἱ λαϊκοὶ τῆς συνοδίας· μαζὰ καὶ περιεμένομεν τὸν Μητροπολίτην, ὅστις πολὺ μακρὰν καταβάς τοῦ ἵππου του, ἀνήρχετο βραδέως τὴν πρὸς τὴν Μονὴν φέρουσαν ὁρισεὶδῃ ἀκρίβειαν, ὑποδυσταζόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ δικτύου. Τὸ δίκτυον ἦτο κατὰ γῆς, οἱ ἀρμόδιοι πρὸς στροφὴν τῆς ἀνέμης καλόγηροι ἦσαν τοποθετημένοι δίκην ὑποκλινῶν ἐκαστος εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ δὲν ὑπελείπετο ἢ ἡ ἐμπρῆσις τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἢ ἡ ἀρχὴ ἢ ἡ ἀνέμῃ σπταρούμενη νὰ τοῖζῃ καὶ ν' ἀνέρχεται τὸ δίκτυον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, περιελθὼν ἐν αὐτῷ μίαν ὑπαρξίν, δυνάμεν νὰ κατασταθῇ κακὴ καὶ ἐν περιπτώσει κοπῆς τοῦ βαστάζοντος αὐτὸ σπινθίου ἢ χαλαρώσεως τῆς ἀνέμης.

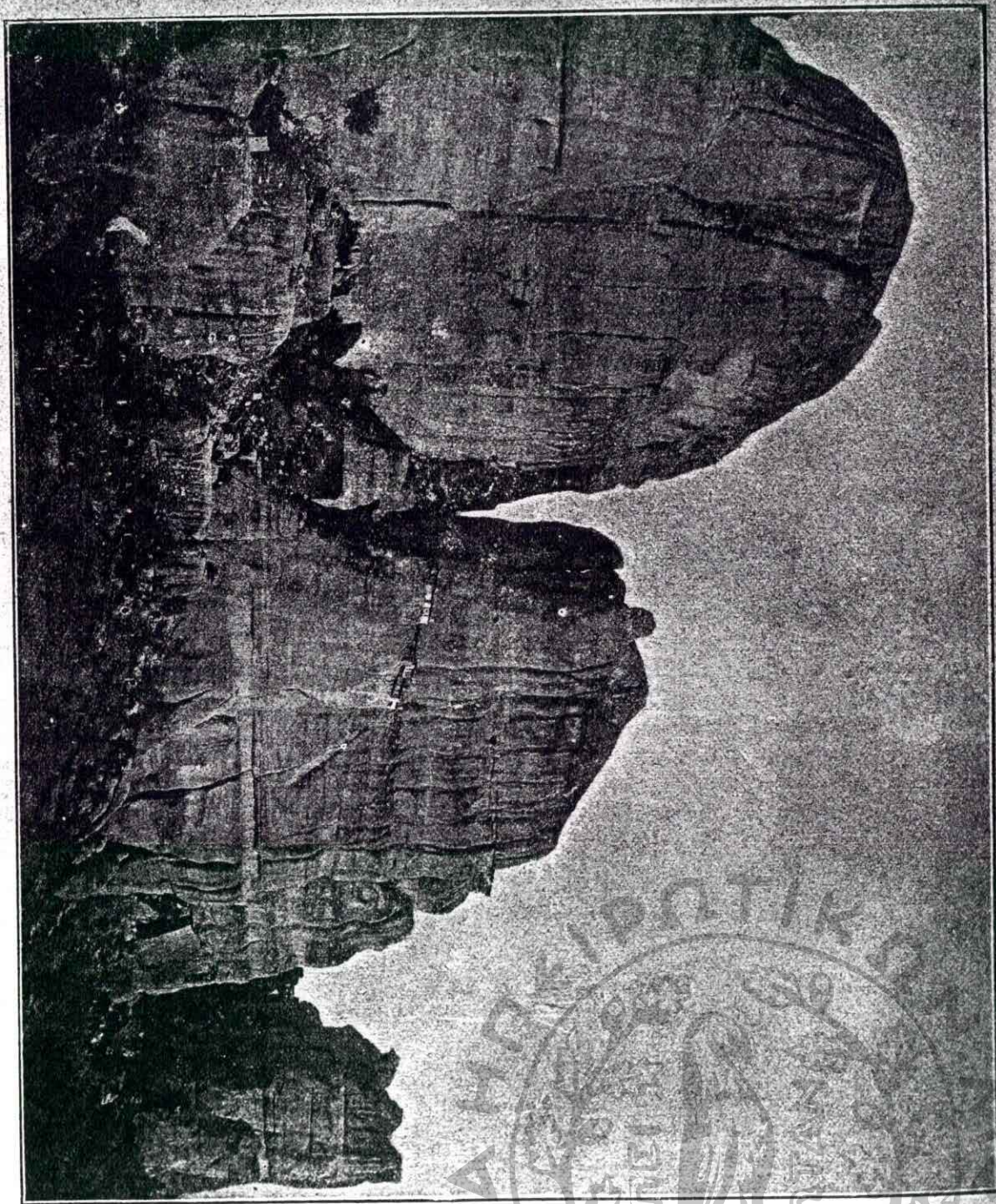
Ἐπὶ τέλος ἔλθε πλῆθύν μου καὶ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἤρξατο βιαστότερον παλλοῦσα, οἱ πόδες μου ἔστρεμον, ὡς ἐὰν αἰφνιδίως εἶχε δεκαπλασιασθῇ τὸ βάρος τοῦ σώματός μου, καὶ ἠτοίμαζομην νὰ παραμερίσω, ὅπως μὴ ὁ Μητροπολίτης διατάξῃ νὰ εἰσέλθω πρῶτος ἐγὼ εἰς τὸ δίκτυον, καθόσον προκειμένον περὶ ἀνάβασεως εἰς τὰ Μετέωρα, προτιμῶνται κατ' ἀντίστροφον λόγον οἱ μικρότεροι τὴν ἐλπίαν καὶ τὴν

(1) Μετὰ τὴν ἐκφωνήσιν τοῦ λόγου ἐπληροπορήθη, ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς Φιλαρμονικῆς Πέτρος Βράϊλας ἔκαμε τὴν ἀνωτέρω μνημονευομένην πρόσβιν ἐν συμπίσιν αὐτῆς τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλὰ τῆς Ἀναγνωστικῆς ἐταιρίας.

θῆσιν, ὁ δὲ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς ἀναβάσεως θέαμα, ἐπομένως δὲ ὁ Σέδασιμύτατος θ' ἀνηρχετο τελευταῖος πάντων. Καὶ ἀληθῶς ἤκουσα τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ Μητροπολίτου κοάζουσαν ἐπιτακτικῶς:

— Ἐμπρός, ὡς ἔμβη μέσα ὁ νεώτερος!

μου εἶχε καθ' ὁλοκληρίαν πνιγὴ ἐντὸς τοῦ στήθους μου, καὶ μόνον ἡ συναίσθησις τῆς πρὸς τὰ ἄνω πορείας μου μοὶ εἶχε ἐνδομείνη. Ἐπίστευσα πρὸς στιγμήν ὅτι εἶχον ἀπολάνῃ καὶ ὅτι ἐγκαταλείψας τὸ γῆινον σαρκίον μου ἀνηρχόμην πρὸς τοὺς οὐρανούς διὰ τῆς κλίμακος τοῦ

ΜΕΤΕΩΡΑ - ΜΟΝΗ ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΟΣ

Ἐρρίγησα! Ν' ἀρνηθῶ; ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεψε. Ἐβάδιτα δύο τρία βήματα ὡς ὁ ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου κατὰδικος ὠχρός, ἄφρωνος, καὶ εὗρέθην ἐντὸς τοῦ δικτύου.

Ὅλον τὸ αἷμα τοῦ σώματός μου ἐκείνην τὴν στιγμήν εἶχε συρρέσει ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἡ φωνή

Ἰακώβ, ἀλλ' ὅσον ἀνηρχόμην, τοσούτο καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ κινδύνου ἐδέσποζε περισσότερο. Ἐρ' ὅσον ἀνηρχόμην τόσον καθαρώτερον ἤκουον τὴν ἀδιάκοπον τῆς ἀνέμου τοιγμὸν καὶ τὰς φλυαρίας τῶν στεγνόντων αὐτὴν καλογήρων, ἤκουόν καὶ τὴν εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ βοάχου συνοδοιπόρου μου ἐλέγχοντάς με, διότι δὲν ἐλεγον τοῦλάχιστον

ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΛΠΙΣ

κανέν τραγούδι κατὰ τὴν ἄνοδόν μου καὶ ἔβλεπον τὸ σχοινίον, ἐξ οὗ ἐξηρτάτο τὸ περιέχον με ὡς ἱχθὺν δίκτυον, συρόμενον πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ ποῦ νὰ τελειώσουν τὰ βάρσκα. Δὲν εἶχον ἀκόμη οὔτε τὸ ἥμισυ τῆς μετεώρου πορείας μου διανύσει καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι ὅσον ἀνηρχόμην, τοσοῦτο καὶ ὁ κίνδυνος παρίστατο ἀποτροπαιότερος. Εἰ-
 ζεύρετε τί θὰ εἰπῇ νὰ πέσῃ τις ἔστω καὶ ἀπὸ τὸ

ἥμισυ τῆς ἀναβάσεως τῶν Μετεώρων :

Μολονότι δὲν διεκόπτετο ποσῶς ἡ λειτουργία τῆς ἀναβάσεως, μοὶ ἔφάνη ὅτι ὁλόκληρος αἰὼν κόπου, ἀγωνίας καὶ θλίψεως παρήλθον, ἀφότου εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ δικτύου ! Καὶ ἐνῶ ἐξηκολούθουν τὸ οὐράνιον τοῦτο ταξείδιον, ἄνευ τῆς πα-
 ραμικρᾶς συναισθήσεως τοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς γῆς βίου μου, «τράπ» ! συγχροοῦμαι μετὰ ἑτέρου

σώματος σκληροτάτου, καὶ αὐθωρεὶ ὅλη ἡ ἐνώπιόν μου διαγεγραμμένη εἰκὼν καταστρέφεται, σβύνεται τὸ ἄπειρον φῶς καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς μου εὐρίσκωμαι καθήμενος ἐπὶ τοῦ βράχου ἐντὸς τοῦ δικτύου, ἐν ᾧ οἱ περὶ ἐμὲ καλὸν γρηὶ καταγίνονται νὰ μὲ ἀπαλλάξωσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ «τράπ» ἐκεῖνο, ἡ μετὰ τοῦ οὐραίου σώματος σύγκρουσίς μου, δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου τῶν Μετεώρων πτώσις ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω μετὰ τοῦ δικτύου, κρατουμένου ἀκόμη ὑπὸ τῆς ἀρπάγης τοῦ κάλω.

Μόλις ἐξήχθη τὸ δικτύου ἔτρεξα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μονῆς, εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ γονατίσας κάτωθεν τῆς εἰκόνης τοῦ Παντοκράτορος, ὕψωσα πρὸς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἔστην προσευχόμενος. Τινὲς τῶν μετ' ἐμὲ ἀνάβάντων συνοδοιπόρων μου, εἰσελθόντες καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μὲ ἐξήγαγον τῆς ἐν ἡ εὐρίσκόμενῃ ἱερᾷ ἐκστάσεως. Πολλάκις ἔκτοτε ἐπεχείρησα νὰ προσφέρω τῷ Πλάστῃ τὴν αὐτὴν σιωπηλὴν προσευχήν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάθην νὰ τὸ κατορθώσω.

Ἐξῆλθον τῆς ἐκκλησίας καὶ διευθύνθην πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν τοῦ βράχου κορυφήν. Ἔστην ἐκεῖ ὡς στήλη καὶ περιέφερον κύκλῳ τὰ βλέμματά μου. Ἡ ἡμέρα ἦτο ἀνέφελος, ἄμεμπτος ἑαρινὴ ἡμέρα, ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ὀπισθεν τοῦ Πίνδου, οὐ τινος ἢ χιονοσκεπῆς κορυφῆ ἤρετο οὐρανογεΐτων, ἀνατολικῶς ἐξετείνετο ἡ καταποάσιμος πεδιάς τῶν Τρικκαίων καὶ πρὸς δυσμὰς ἠνοίγετο ἡ κοιλάς τοῦ Πηνειοῦ, ὅστις ὀρεισιδῶς ἔρπων διασχίζει ἄπασαν τὴν Θεσσαλικὴν χώραν πρὸς νότον ἐφάνετο ἡ ὄρεσιρὰ τῆς Ὀρθρου, μὲ χιλιάδας γραμμῶν καὶ μυριάδας ὑψομάτων, ἥτις ἀπὸ τῶν στενῶν τῆς Πόρτας ἐκτεινομένη κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς ἀνατολὰς λούει τοὺς πόδας τῆς εἰς τὸ Αἰγαῖον πρὸς ἀνατολὰς ἐλεύκαζεν ἡ Φάρσαλος μετὰ τῆς ἀκροπόλεώς τῆς, καὶ ἐδείκνυνον τὰς αἰχμηρὰς κορυφὰς τῶν ἢ Ὀσσα καὶ τὸ Πήλιον, φερούσας μικρὸν χιόνος διάδημα πρὸς βορρᾶν ἐξετείνετο ἡ ὄρεσιρὰ τῶν Καμβουνίων, καὶ ἐκ τῆς λαμπρᾶς ταύτης σκηνογραφίας ἔλειπον μόνον ἡ κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὰ στενὰ τῶν Ταμπῶν, διὰ νὰ εἶναι πλήρες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ παρατηρητοῦ τὸ Θεσσαλικὸν πανόραμα, τὸ ὁποῖον περιέλουεν ἅπαν διὰ τῶν χρυσῶν ακτίνων τοῦ ὁ δύνων ἥλιος, ὅστις ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου ἔστειλε τὸ ὕστατον τῆς ἡμέρας ἐκείνης φέλιμα ἐπὶ τῶν ὀρειῶν κορυφῶν τῆς Ὀρθρου, τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὀσσας!

Ἐπέστρεψα ἀμέσως εἰς τὴν Μονήν, ἵνα μὴ ἴδω σβυνομένην τὴν λαμπρὰν ἐκείνην σκηνογραφίαν τῆς θνησκούσης ἡμέρας, εὖρον δ' ἐκεῖ ὅλους τοὺς συνοδοιπόρους μου κύκλῳ τοῦ Μητροπολίτου πίνοντας τὸ ὀρεκτικὸν ποτόμαρ καὶ ἀκούοντας τὰς

διηγήσεις τοῦ μὲν καὶ δέ, ἐνῶ δ' περιποιητικώτατος καὶ φιλοξενώτατος καθηγούμενος διέθετε τὰ τοῦ δείπνου, ἐπιστὰτων ὁ ἴδιος ἐπὶ τῶν ὑπηρατῶν.

Τῆς τραπέζης παρατεθείσης, ἐφάγομεν λαμπρὰ καὶ ἐπίομεν οἶνον παλαιώτατον, νέκταρ αὐτόχρομα ἄξιον βασιλικῆς τραπέζης. Ὁ οἶνος διέχυσε παρ' ὑμῖν τὴν εὐθυμίαν, καὶ ἦτο ἀκαθόρτως προκεχωρημένη ἡ ὥρα, ὅτε ἀπεσύρθημεν πρὸς ὕπνον, τοῦ Μητροπολίτου δώσαντος τὸ σύνθημα τῆς ἀποχωρήσεως.

Ὡδηγήθημεν εἰς τι κελλίον, ἐνθα ἦτο δι' ἐμὲ προωρισμένη στρωμνὴ καὶ ἐξηπλώθη. Ἀλλὰ μόλις ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐφάνη ὅτι σύσσωμος ὁ πελώριος ἐκεῖνος βράχος ἔκλινε νὰ πέσῃ μεθ' ὅλης τῆς περιεχομένης ἡμᾶς μονῆς. Ἀνοίγω ἀμέσως ἐντρομος τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ὁ γιγάντειος βράχος τῶν Μετεώρων ἐκινεῖτο πράγματι κυμαίνόμενος κυκλοτερῶς· τρέχω πρὸς τὸ παράθυρον καὶ προσκολλῶμαι τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ἦτο σεισμὸς συνήθης, ἀλλ' ἡ κίνησις δὲν ἔπαυσε. Ἦθελον νὰ κραυγᾶσω, ἐπρόσμενα ν' ἀκούσω φωνὰς τῶν συνοίκων ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ, ἀλλὰ τίποτε· καὶ μῶλον τοῦτο ἡ κίνησις ἐξηκολούθει, μέχρις οὗ ἐπέεσθην ὅτι ὁ ὑποτειθέμενος σεισμὸς ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀναβάσεως καὶ τῶν ἐντυπώσεών μου. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἠσθάνομην τὸ δάπεδον τοῦ κελλίου διολισθίνον ὡς λέμβος ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἔως οὗ καὶ πάλιν ἐρύκηθην εἰς τὴν εὐεργετικὴν τοῦ ὕπνου ἀγκάλην, κοιμήθεις μέχρι τῆς πρωΐας, πλέων εἰς πέλκους ὀνείρων καὶ πετῶν ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, ἐν εἶδει πετρῶν, ἐν εἶδει πνεύματος. Ἐξυπνήσας δὲ ἤκουσα τὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐτοιμασίαν, μετ' ὀλίγον τοῦ Μητροπολίτου εἰσελθόντος πρώτου ἐντὸς τοῦ δικτύου ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ βράχου καθόδος κατ' ἀντίστροφον τῆς χθρᾶς σειρᾶν, ἐπομένως ἐμελλόν νὰ κατέλθῃ τελευταῖος. Κατελθόντων πάντων τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ ἡ σειρά μου, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν δύναμιν ἦν κατέβαλον, ἵνα εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ δικτύου, ἐστάθην ἀδύνατον νὰ πείσω τὴν καρδίαν μου νὰ πᾶσῃ τοῦτο, ἐντραπύμενος ὅς νὰ προφασίσθῃ δειλίαν προσεποιητὴν ἐπιθυμῶν νὰ μείνω εἰσέτι ἐπὶ τῶν Μετεώρων ἐπὶ τινος ἡμέρας, πρὸς μεγίστην τοῦ Καθηγουμένου γὰρ ἐλπίδα, εὐχαριστουμένου νὰ ἔχῃ σίντροφον τινὰ ἐπὶ τῆς ἀποστάσεως ἐκείνης, καὶ μετεώρου ἐφελκᾶς. Ἐπιστρέψας ὅμως μετὰ τοῦ καθηγούμενου εἰς τὴν καθόδον τῆς προδοχῆς κατελήφθην ὑπὸ μελάνγχολικῆς πρῶτον, σκεπτόμενος πάλιν ὅτι πρὸς τὸ κατορθώσω νὰ κατέλθῃ. Τούτῳ δὲν δίσταθα ποσὸς τὴν προσοχὴν τοῦ καθηγούμενου, εἰς ὃς τὴν σχετικὰ ἐξωστῆσιν του ἀπέντησα ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ὁ καθηγούμενος μοὶ παρέστη διὰ τοῦ παιστικωτέρου τῶν πρὸ τὴν πλήρη ἀσφάλειαν τῆς κατὰ κράτος, ἀλλὰ, μολοντί ἡμῶν ἐβόησε περὶ τούτου, δὲν γόνιμυκε νὰ τὸ ἀποφασίσω.

Μὴ εὐρίσκων δὲ οὐδεμίαν διέξοδον τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς εὐρισκόμεν, ἀπεφασισα, φοιτῇ ἀπόφασιν, νὰ μείνω ἐκεῖ ὑψηλὰ ἰσοδύως δεδεμένος διὰ τῶν δεσμῶν τῆς δειλίας ὡς ἄλλος Προμηθεὺς ἐπὶ τοῦ Κλυκάσου. Τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν καθηγούμενον, ὅστις ἐξεπλάγη μὲν διὰ τοῦτο, ἐξέφρασεν ὁμῶς τὴν χαρὰν τοῦ ἐπὶ τῷ ὅτι θὰ καταταχθῶ μετὰ τῶν ὑποτακτικῶν του. Αὐθμερὸν λοιπὸν ἐγκατέλειψα τὴν λαϊκὴν στολὴν μου καὶ ἐνεδύθην καινουργῆς ράσον, ὅπερ μοι προσέφερεν ὁ καθηγούμενος, καὶ ἔθεσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου πελώριον μαῦρον σκαῦφον· οὕτως δὲ ἐνδεδυμένος ἐξῆλθον τῆς Μονῆς καὶ διηυθύνθην ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας τοῦ βράχου κορυφῆς, ἐνθα ἔστιν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς δυσμὰς, κατοπτρεύων ἐκεῖθεν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα μου Ἑπειρὸν ἄγουσαν ὁδόν, δι' ἧς πρὸ μηνὸς μόλις εἶχον κατέλθει εἰς Θεσσαλίαν, πᾶν ἄλλο σκεπτόμενος καὶ πᾶν ἄλλο νὰ πάθω πιστεύων ἢ νὰ ἐγκαθερχθῶ φεῦ! ἐπὶ τῶν οὐρανογεϊτόνων ὑψῶν τῶν Μετεώρων! Ἡτένισα, ἠτένισα τὸ βλέμμα μου πρὸς τὴν πατρίδα μου, ἥτις ἐνέκλειεν ἐντὸς τῆς ἀγνῆς αὐτῆς ἀγκαλῆς τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφὴν μου καὶ τὰ ἱερῶτερὰ καὶ θερμότερα τῶν αἰσθημάτων μου, ἀφ' ὧν ἔμελλον αἰωνίως ν' ἀποχωρισθῶ, ἀνεστέναντα ἐκ βάθους καρδίας καὶ ἠσθάνθην πύρινα δάκρυα αὐλακοῦντα τὰς ἀγενεῖους περειαῖς μου· στρέψας δὲ τὰ βήματά μου πρὸς τὴν Μονὴν, ἔτεινα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἶπον πρὸς τὸν Θεόν:

— Θεέ μου, τί μέγα κακὸν διέπραξα, ὥστε νὰ καταδικασθῶ εἰς τοιαύτην ἐναέριον εἰρκτὴν;

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Μονὴν ἐζήτησα παρὰ τοῦ καθηγούμενου διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἵνα ἀρχίσω τὰς μελέτας μου καὶ κατὰ κράτος διὰ τὸ νέον στάδιον. Οὗτος δὲ μεταβὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπιστρέψας μοι ἐνεχείρισε τὸ Μέγα Ὡρολόγιον καὶ μοι ὑπέδειξε τὰ μέρη, ἅτινα ὤφειλον ν' ἀποστηθίσω· ἦσαν δὲ ταῦτα διάφορα τροπάρια καὶ προσευχαί, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ φθερόν ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἔκτασιν «Ἀσπίλε, ἀμύλωντε...» τὸ ὅποιον μοι ἔκαμε ν' ἀποβάλω πρὸς στιγμὴν τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ κατάρθουν ν' ἀποστηθίσω ποτὲ ὅσα χρειάζονται δι' ἓνα ἱερωμένον καὶ νὰ γίνω οὕτως ἄξιος τοῦ ἱεροῦ καθηκόντος μου. Ὡς νὰ μὴ ἤρκει ὅλη μου ἡ στενοχωρία διὰ τὸ μάκρος καὶ πλάτος τοῦ «Ἀσπίλε ἀμύλωντε...» μοι προσέθηκεν ἐν στοϊκότητι ὁ πατὴρ καθηγούμενος:

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ, παιδί μου, εἶναι καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀποστηθίσῃς Τριώδιον, Πεντηκοστάριον κλπ. κλπ.

Ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ ταύτῃ ἐστενοχωρήθην, ἀλλ' ἀνεθάρρησα συλλογισθεὶς ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἀποστηθίσω ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα οὕτε εἰς μίαν

ἡμέραν, οὔτε εἰς μίαν ἐβδομάδα, οὔτε εἰς ἓνα μῆνα, οὔτε εἰς ἓν ἔτος καὶ ἤρχισα περιορίζων τὰ μαθήματά μου.

Τοιοῦτοτρόπως διήλθον ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐγευματίσαμεν λιτότατα μετὰ περισσεύματα τῆς προτεραίας καὶ ἐπόμεν οἶνον, οὐχὶ ἐκ τοῦ τῆς πρώτης ποιότητος. Τὸ ἐσπέναι ἐπ' ἀγόμεν πλουσιώτερον καὶ ἐπόμεν ἀφθονώτερον, καὶ ἀφ' οὗ παρέστημεν εἰς τὴν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας προσευχὴν, ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Μονῆς ἐπορεύθημεν πρὸς ὕπνον.

Ἐκοιμήθην τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς διακοπῆς, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ὀνείρου! «Ὅλοι οἱ πόθοι μου, ὅλα τὰ ὀνειρά μου, πατρίς, μητὴρ, ἀδελφὴ, ἔρως, φιλία, δόξα... ἐσθέσθησαν διὰ μιᾶς! Τί δύναται νὰ ὀνειρευθῇ ἄνθρωπος προσωρισμένος; νὰ διακύσῃ τὸν βίον του ἐπὶ φοβεροῦ καὶ ξηροῦ βράχου, ἔχων ὡς μόνον μέσον διασκεδάσεως τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων; Ὅποιόν ποτε εὐγενὲς αἰσθημα δύναται νὰ ἐμφωλεύσῃ ἐν τῷ στήθει ἄνθρωπου, ὅστις ἐθεώρει διακρυχθέντα πᾶντα δεσμὸν μετὰ τὸ αὐτοῦ καὶ τοῦ γένους κόσμου.

Ἐξύπνησα τὴν ἐπαύριον, ἀπὸ βεβαίως ἐχόρτασεν ὕπνον, καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ μὴ ἀπόλαυσις, ἣν οἱ καλόγηροι ἀπολαμβάνουσι θαυμάσια, στρέψω τὰ βλέμματά μου κύκλῳ καὶ δὲν τὴ πιστεῖω... τριῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ μου... παρατηρῶ καλὰ, φοβοῦμαι μὴ εἶναι ὀφθαλμοπάτη· ἐπὶ τέλους πείθομαι... βεβαιούμαι... ὦ Θεέ τοῦ ἐλέους! ὅτι... ὅτι εὐρίσκει κατὰ τοῦ φοβεροῦ βράχου, κατὰ τῶν Μετεώρων... μακρὰν τοῦ βασιλείου τῆς καλογηρικῆς!

Ὅποια ἄρρητος χαρὰ! Ὅποια εὐχαρίστησις! Ὅποια πανήγυρις ἐν τῇ καρδίᾳ μου! Εἶχον ἀποθάνει καὶ ἀνέστην, εἶχον ταρῆζων καὶ ἀνεπήδησα ἐκ τοῦ τάφου! Καὶ ἐνῷ εὐρισκόμεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκπλήξει, ἐν τοιαύτῃ συγχύσει, προβάλλει ὁ καθηγούμενος τὴν κεφαλὴν του ἄνωθέν μου ἐκ τοῦ ἐξώστου, ἐνθα εἶναι τοποθετημένη ἡ ἀνατυπικὴ μηχανὴ καὶ κρᾶζει:

— Ὡς καλῇ, παιδί μου, καὶ ἐφόσον ὁ βίος ἡ σὺ εἶναι γλυκὺς, εὐγνωμόμενος καὶ δέξαι τὸν καθηγούμενον τῶν Μετεώρων, εἴην δὲ σε πατὴρ πικρίας πολλᾶς καὶ τὸν κηδίασης, μίαν θέσιν πάντοτε σε περιμένει ἐδῶ ἐπάνω...

Εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθε καὶ δὲν τὴν ἐπανείδον. Πολλὴν ὀλίγον σκερθεὶς τὴν σφῆν ἐννοίαν τῶν λόγων τοῦ καθηγούμενου ἐνεδύθην τὰ λαϊκά μου φορέματα, ἐφόρεσα τὰ ὑποδηματά μου καὶ τὴν ἐνδυρὸν πέρι μου, καὶ ἐταπην κακισταίως τὴν πρὸς Καλαμπάκην ἄρυσαν, φεύγων, φεύγων, φεύγων καὶ ἀκόμη φεύγων...

Πῶς εἶχε συμβῇ τοῦτο, ὥστε νὰ εὐρεθῶ κατὰ τὴν τῶν Μετεώρων; Ἀπλοῦστατα! Ὁ καθηγούμενος μοι εἶδεν περισσύτερον τοῦ θέοντος

οἶνον καὶ κοιμηθέντα με ἐθεσεν ἐντὸς τοῦ δικτύου περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ με κατεβίβασε κάτω, ἐνθα προηγουμένως δι' ὑπέρτου τῆς μονῆς μοῖ εἶχε προπαλασκεύασει στοωννὴν, ἡ δὲ ὑπέρτης, ἀφοῦ με ἐξήγαγε τοῦ δικτύου, με ἐσκέπασε καὶ ἀνῆλθε δι' αὐτοῦ ἐπάνω, ἀφῆσας με μόνον ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα!

Χ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

Αἱ ἐξῆς σημειώσεις ἐλήφθησαν ἐξ ἐκθέσεως τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν ἀπογραφῶν ἐν τῇ ἰταλικῇ Ὑπουργείῳ τῆς Γεωργίας καὶ τοῦ Ἐμπορίου :

Βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ τάσις πρὸς μετανάστασιν ἡλαττώθη ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ μεγάλαι χώραι τῆς Ἀμερικῆς, ὡς ἡ Βρασιλία, Λαπλάτα, Οὐραγουάη, καὶ ἐν γένει ἡ κεντρικὴ Ἀμερικὴ, δὲν δέχονται μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἄλλοτε εὐκολίας τὸν ἀνθρώπινον χεῖμαρρον καὶ ὅτι ἀπώλεσαν αὐταὶ πολλὰ ἐκ τῶν θεληγῆτρων τῶν, ἕνεκα τῶν τελευταίων οἰκονομικῶν κρίσεων. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως, ἄλλα μέρη, ὡς ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ, τὸ Κόγχον, καὶ πολλὰ ἄλλαι χώραι καλοῦσι τοὺς Εὐρωπαίους εἰς νέας μεταναστάσεις.

Σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ἡ μετανάστασις ἡυξήθη κατὰ τὸ 1887 καὶ 1888, ἡλαττώθη δὲ κατὰ τὸ 1889. Αἰτία δὲ τῆς αὐξήσεως κατὰ τὰ δύο εἰρημένα ἔτη δὲν ἦτο μόνον ἡ οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ ἔμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ ταχέει ἀνάπτυξις τῶν Κρατῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Αἰτία τῆς ἐν ἔτει 1889 ἐλαττώσεως τοῦ ρεύματος τῶν μεταναστῶν εἶναι ἡ μικρὰ βελτίωσις τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέτρων, ἅτινα ἐλήφθησαν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων πρὸς ἀναστολήν τοῦ κακοῦ.

Τὸ μεγαλύτερον ρεῦμα τῶν μεταναστῶν προέρχεται ἐξ Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας καὶ Ἰταλίας.

Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἰρλανδία ἀπὸ τοῦ 1885 καὶ ἔπειτα ἔδωκαν κατ' ἔτος ἀριθμὸν μεταναστῶν ποτὲ μικρότερον τῶν 200,000. Εἰς τὰ 1887 ἦσαν 281,487, εἰς τὰ 1888, 279,928, καὶ τέλος εἰς τὰ 1889 ὁ ἀριθμὸς κατέβη εἰς 253,795.

Ἡ Ἰταλία, ἣτις εἰς τὰ 1886 ἠρίθμει τὸν μέτριον ἀριθμὸν τῶν 87,423, ἀνέβη εἰς τὰ 1887 εἰς 133,291, εἰς τὰ 1888 εἰς 208,795 κατέβη δὲ εἰς τὰ 1889 διὰ τὰς ἀνωτέρω λεχθείσας αἰτίας εἰς 125,781.

Ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ὑπῆρξεν ἀρκούντως μέγας, 107,238 ἄνθρωποι ἀρῆξαν τὴν πατρίδα τῶν κατὰ τὸ 1885. Ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη ὁ μέσος ὅρος εἶναι 90,000.

Ἡ Γαλλία εἰς τὰ 1885 ἔδωκε μόνον 6,000, ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνέβη κατὰ τὸ 1888 εἰς 23,339. Ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα 5 ἔτη ὁ ἀριθμὸς ἀνέβη ἀπὸ 24,000 εἰς 50,000.

Περὶ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἀναφέρεται τι, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν εἶναι ἀσήμαντος. Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι

κατὰ τὴν περίοδον τῶν 5 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1890 οὐδεὶς λαὸς τῆς Εὐρώπης ἀντέστη εἰς τὰ θεληγῆτρα τῶν μακρυνῶν καὶ ἀγνώστων χωρῶν.

Ἐν Ἑλσέτιᾳ ἡ μετανάστασις ἡυξήθη κατὰ τὸ 1889. Ἐνῶ κατὰ τὸ 1885 ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ἦτο 6928, κατὰ τὸ 1889 ἀνέβη εἰς 8430.

Ὡσαύτως τὸ Βέλγιον μόνον ἀριθμεῖ 1236 κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πενταετίας καὶ 8100 κατὰ τὸ τελευταῖον. Ἡ Ὁλλανδία, ἣτις ἄλλοτε ἔχανε μόνον 2000 ἄτομα κατ' ἔτος, χάνει τώρα διπλάσιον ἀριθμὸν.

Πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν μεταναστῶν εἶναι ὁ ἐπίσημος, δηλαδὴ ὁ βεβαίωμένος ἐπίσημος. Εἶναι δὲ πάντοτε κατώτερος τοῦ πραγματικοῦ, διότι πλείστοι, ἀνήκοντες πρὸ πάντων εἰς τὴν καλὴν τάξιν, καὶ πολλοὶ νέοι, ἕνεκα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἐγκαταλείπουσι τὰς πατρίδας τῶν χωρὶς νὰ ἐγγραφῶσι μεταξὺ τῶν μεταναστῶν. Ἀφ' ἑτέρου αἱ ἐγγραφαὶ δὲν ἀναφέρουσι περὶ τῶν ἐπανερχομένων εἰς τὰς πατρίδας, τούτων δὲ ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι μικρὸς. Ὡστε δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παλινოსτούντων ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸν πρῶτον. Ἐκ τούτων συμπεραίνει τις, ὅτι ἡ Εὐρώπη κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἔδωκεν εἰς τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ἀριθμὸν ὑπέρρογκον μεταναστῶν, 800—850 χιλιάδας κατ' ἔτος! Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι, μολονότι ὑπάρχει ἐργασία εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, καὶ μέγα μέρος γῆς μένει ἀκαλλιεργήτων ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ, ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγνώστου καὶ τύχης καλητέρας, ὁ φόβος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ πολλὰ ἄλλα αἷτια παραινέουσι πρὸς μετανάστασιν περισσότερον παρὰ ἡ δυστυχία, καὶ ἡ πύκνωσις τοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι, καθόσον αἱ χώραι ἐκείναι, αἱ πληρεῖς θεληγῆτρων, γίνονται γνωστότεραι, ἡ τάσις πρὸς μετανάστασιν θὰ ἐλαττωταί.

Τί γίνονται αἱ 850,000 ἢ 900,000 ἀνθρώπων ἐκπατριζομένων :

Κατὰ τοὺς ἀπογραφικοὺς πίνακας τοῦ 1889 περίπου 452,000 μεταναστῶν μετέβησαν εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, 65,161 εἰς τὰς Βρασιλίαν, 260,000 εἰς τὴν Ἀργεντινὴν Δημοκρατίαν, 27,000 εἰς τὴν Οὐραγουάην, καὶ 46,000 εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τὰ περισσότερα θεληγῆτρα εἶναι αἱ ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀργεντινὴ καὶ ἡ Βρασιλία ἔσυσαν πολλοὺς. Ἡ Αὐστραλία, καίπερ μακρὰν οὖσα, δέχεται κατ' ἔτος 65,000 μετανάστας, καὶ μόνον κατὰ τὸ 1889 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἡλαττώθη εὐλογῶς. Ἡ Ἀμερικὴ, τὸ μῆλον τῆς ἐριδῆς τῶν κρατῶν δὲν θέλει πολὺ τοὺς μετανάστας. Ἐκτὸς τοῦ Ἀφρικανοῦ τοῦ Κόγχου καὶ τῶν ἄλλων ἀπὸ τῶν, ἡ εἰς τὴν Ἀφρικὴν μετανάστασις εἶναι μηδαμινή. Ἐξ ἄλλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἀπέρχονται εἰς Ἀφρικὴν μόνον 20,000 κατ' ἔτος. Εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὴν Τυνησίαν δὲν μετακινεῖσιν οὐτὰ 2,000 κατ' ἔτος. Ὑπάρχει ὅμως διαρκὴς μετανάστασις εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἐκ τῆς Ἰσπανίας, ταύτης δὲ δὲν ὑπάρχουσιν ἀκριδῶς ἀπογραφικοὶ πίνακες. Ὅπως δὲ δὲν εἶνε βεβαίως ἡ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ
ΤΗΣ Α΄. ΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΜΙΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1931

ΣΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

Ήταν Μάης τοῦ 1879, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ πῆγαινα νὰ ἐπισκεφτῶ τοὺς θεώρατους βράχους τῆς Καλαμπάκας, ὅπου φιλόθρησκοι ἄνθρωποι, φεύγοντας τὴν κοινωνία, ἔστησαν ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια, τὲς ἱερές τους φωλιές, ἀφοῦ χωρίστηκαν ἀπὸ τὸν κόσμον κι' ἀπ' τὰ μεγάλα τους ἀξιώματα, ποὺ εἶχαν σ' αὐτόν. Εἴμαστε μιὰ συντροφιά, πλειότεροι ἀπὸ δέκα, μὲ ἀρχηγό μας τὸ Μητροπολίτη τῆς Λιάρισσας, μὲ σκοπὸ νὰ περάσωμε μιὰ νύχτα ψηλὰ στὸν πλεῖο μεγάλοπρεπο, καὶ στὸν πλεῖο φοβερό βράχο, ποὺ ἔχει πλάσει ἡ φύση στὸν κόσμον.

Φαίνεται γίγαντας τῶν γιγάντων ἀνάμεσα στοὺς γίγαντες ἀδερφούς του, ποὺ σχηματίζουν τὸν νειροφάνταχτο βραχυσύμπλεγμα, ποὺ ὀνομάζεται μ' ἓνα ὄνομα Μετέωρα. Τόσο ὑπερέχει αὐτὸς ὁ βράχος ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Αὐτὸς ὁ βράχος φέρει στὴν κορυφή τὸ Μοναστήρι τῆς Μεταμόρφωσης, ποὺ μόνο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα εἰκοσι τέσσερα μοναστήρια, ποὺ βρίσκονταν ἐκεῖ πέρα μιὰ φορά, λέγεται Μετέωρα. Ὁ ἡγούμενός του ἦταν παραγγελμένος ἀπὸ τὸ πρῶι ὅτι θὰ πηγαίναμε, κι εἶχε βασιλικὴ ἐτοιμασία, ὅχι βέβαια γιὰ μᾶς τοὺς λαϊκοὺς καὶ πολὺ λιγώτερο γιὰ μένα, ποὺ ἤμουν ἓνας ξένος παντάξενος, ἀλλὰ γιὰ τὴ Σεβασμιότητά του.

Πρὶν φτάσωμε στὴ ρίζα τοῦ βράχου, περπατώντας ἀνάμεσα ἐκεινοῦ τοῦ βραχόκοσμου, καὶ πρὶν τὸ φοβερὸ ὕψος ποὺ χωρίζει τὴν κορυφή του ἀπὸ τὴ ρίζα του, τὸ δίχτυ, τὸ καραβόσκονο, ποὺ

67

τὸ κρατεῖ καὶ τὴν ἀνεμόσκαλα, ποὺ ἔχει ἑκατὸ καὶ πλεיותרὰ σκαλοπάτια, μοῦ φαίνονταν παιχιδάκι τὸ ἀνέβασμα. Ἀλλ' ὅταν φθάσαμε ἐκεῖ καὶ περιεργάστηκα ὅλ' αὐτά, μ' ἐπίασε λιποψυχία. Καὶ δὲν εἶνε μόνο τὸ ὕψος, ποὺ προξενεῖ φόβο ἀλλὰ κι' ἡ ἀγριώτατη ὄψη τῆς φύσης. Ἐκεῖ πέρα εἶναι ὅλα σκυθρωπά καὶ φοβερά. Τίποτε δὲν γελᾷ. Νομίζει κανεὶς ὅτι ὅλα τὸν φοβερίζουν, ὅτι ὅλα ἐπιβουλεύονται τὴ ζωὴ του. Ἀγριώτερη φύση δὲν ὑπάρχει πούθενά στὸν κόσμον. Τὸ ἔδαφος ἀνωμαλῶτατο. Πελώριοι βράχοι, ἀπὸ τὸν μεγαλύτερο, ποὺ ἡ κορυφή του ὑψώνεται 250 μέτρα καὶ πλεיותרὸ ἀπὸ τὴ ρίζα του, ὡς τὸν μικρότερο. Ἀληθινὸ δάσος ἀπὸ βράχους! Μόλις λίγος οὐρανός, κι αὐτὸς γεμάτος ἀπὸ ὄρνια, ποὺ ἔχουν ἐκεῖ γύρω τις φωλιές τους! Εἴχαμε μαζευτῇ ὅλοι οἱ λαῖκοι τῆς συντροφιάς κάτω ἀπὸ τὸν βράχο τῶν Μετεώρων καὶ περιμέναμε τὸ Μητροπολίτη, ποὺ εἶχε κατεβῇ ἀπὸ τ' ἄλλο γό τοῦ πολὺ μακρυά, κ. ἀνέβαινε μὲ ὅλα τὰ γεράματά του τὸ ἀνηφορικὸ μονοπάτι, ποὺ ἐβγαίνει στὸ μοναστήρι, ἔχοντας κοντά του καὶ τὸ διάκονο του, ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε, καὶ τὸν βάσταγε, σὲ καμμιὰ μεγάλη κακοτοπιά ποὺ εὐρισκαν μπροστά τους. Τὸ δίχτυ ἦταν κατὰ γῆς, κι οἱ καλόγηροι, ποὺ θὰ γύριζαν τὴν ἀνέμη, ἦταν τοποθετημένοι καθέννας στὴ θέση του, σὺν τ' ἄλλοις στὸ μαγκανοπήγαδο, καὶ δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ φτάσῃ ὁ Σεβασμιώτατος γιὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ τρίζῃ, τὸ σκοινὶ νὰ μαζεύεται καὶ νὰ σηκώνεται τὸ δίχτυ τὸν ἀνήφορο, ἔχοντας μέσα του μιὰ ζωὴ, ἐτοιμὴ νὰ χαθῇ, ἂν κοπῇ τὸ σκοινὶ ἢ χαλαρωθῇ ἡ ἀνέμη.

Τέλος ἦρθε κι ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἄρχισε νὰ χτυπάῃ τικ-τάκ μὲ πολλὴ βία, τὰ πόδια μου ἔτρεμαν, σὰ νὰ εἶχε γίνει τὸ σῶμα μου δέκα φορές βαρύτερο, κι' ἐτοιμαζόμουν νὰ παραμερίσω, νὰ κρυφθῶ, νὰ ξαφανισθῶ, νὰ γίνω καπνός, νὰ φύγω γιὰ νὰ μὴ μὲ διατάξῃ ὁ Μητροπολίτης νὰ μπῶ πρῶτος ἐγὼ στὸ δίχτυ. Ἐπειδὴ εἶχα μάθει ὅτι στὸ ἀνέβασμα τῶν Μετεώρων ἀνεβαίνουν μὲ ἀντίστροφη τάξη, πρῶτα οἱ μικρότεροι στὴν ἡλικία καὶ ὕστερα οἱ μεγαλύτεροι, κι' ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸ θέαμα τοῦ ἀνεβασμοῦ. Εἶναι περιττὸ νὰ εἰπῶ ὅτι ὁ Μητροπολίτης θ' ἀνέβαινε ὕστερινός. Ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν παραμερισμένος, ἀκούω τὴ φωνὴ τοῦ Μητροπολίτη:

— Ἐμπρός! μέσα ὁ νεώτερος!

68

Μ' ἐπίασε τρεμοῦλα! Ν' ἀρνηθῶ; Ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Τί νὰ κάμω; Τί νὰ γίνω; Μπρὸς βαθὺ καὶ πίσω ρέμα. Ὅλη ἡ συντροφιά εἶχε καρφωμένα ἀπάνω μου τὰ μάτια. Τέλος ἔκαμα τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία καὶ μὲ μάτια κλεισμένα, πετάχτηκα καὶ κάθησα μέσα στὸ δίχτυ, ὠχρός, ἄφωνος. Δυστυχία μου!

“Όλο τὸ αἷμα μου ἐκείνη τῇ στιγμῇ εἶχε μαζευτῇ στὴν καρδιά μου, ἤθελα νὰ πεταχτῶ μέσα ἀπὸ τὸ δίχτυ νὰ φωνάξω.
«Ἄδικα, ἄδικα! Δὲν τὸν σκότωσα ἐγώ!» Ἀλλὰ καὶ τὰ πο-

δάρια μου δὲν εἶχαν τὴ δύναμη νὰ λυθοῦν, ὅπως ἦταν δεμένα ἀπὸ τὸ φόβο, κι' ἡ φωνή μου εἶχε πιγῇ μέσα στὰ στήθια μου. Ἀκόμα δὲν εἶχε ἀρχίσει τὸ ἀνέβασμα, ἀλλ' ἀπὸ στιγμῇ σὲ στιγμή περίμενα νὰ συρθῶ τὸν ἀνήφορο.

Ἐβλεπα τὲς στιγμὲς τὰ τρέχουν ἀπὸ μπροστά μου, σὰ μανι-
μένους βορριᾶς, μιά, δύο, πέντε, δέκα, ἑκατό....

Ἀρχισα ὁ σηκώνωμαι τὸν ἀνήφορο! Πάει πλειά. Μοῦ φάνηκε ὅτι ἤμουν πεθαμένος, κι' ὅτι εἶχα ἀφήσει τὸ χουματένιο κουφάρι μου κατὰ γῆς, κι' ἀνέβαινε ἡ ψυχὴ μου στὸν οὐρανό, μετὰ τὴ σκάλα τοῦ Ἰακώβ. Ὅσο ἀνέβαινε, τόσο ἀκουα καθαρώ-

69

τερα τὸ ἀδιάκοπο τρίξιμο τῆς ἀνέμης. Ἀκουα ἀκόμη καὶ τοὺς συντρόφους μου, ποὺ μιλοῦσαν κάτω στὴ γῇ γιὰ μένα, καὶ μοῦ φαίνονταν σὰ νὰ μοῦ ἔψαλλαν τὸν ἐπικήδειο.

Ἡ ἀνέμη ξακολουθοῦσε νὰ τρίζει, τὸ σκοινὶ ξακολουθοῦσε νὰ μαζεύει, τὸ δίχτυ ξακολουθοῦσε ν' ἀνεβαίνει κι' ἐγὼ ξακολου-
θοῦσα τὴν ἐναέριαν πορεία μου τὸν ἀνήφορο.

Μέσα στὸ νοῦ μου εἶχε γεννηθῇ ἡ ἰδέα, ὅτι εἶχα πεθάνει, κι' ὅτι τὸ μὲν σῶμα μου εἶχε μείνει κάτω ἐκεῖ ὅτὶ γῇ, ἡ δὲ ψυχὴ μου ἀνέβαινε στὴν οὐράνια κατοικία της, ἀνάμεσα ἀπὸ πλῆθος ἀστεριῶν ἀστὲρι κι' αὐτὴ μικροσκοπικό.

Κι' ἐνῶ ἔτρεχα, ἔτρεχα, «τράπ» συγκρούομαι μ' ἓνα σκληρὸ σῶμα, καὶ στὴ στιγμῇ ὅλη ἐκείνη ἡ οὐράνια φαντασμαγορία

σβητάται.... καί, ἀνοίγοντας τὰ μάτια μου, εἶδα ὅτι ἤμουν ἐπάνω στὰ Μετέωρα, μέσα στὸ δίχτυ, σὰν ψάρι, ἐνῶ πέντ' ἔξη καλό-
γηροι καταγίνονταν νὰ με ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ σκοινιά.

Μόλις βγῆκα ἀπὸ τὸ δίχτυ, κάθησα μιά στιγμῇ σ' ἓνα κάθισμα καὶ ἔπειτα τράβηξα πρὸς τὰ μέσα τοῦ Μοναστηριοῦ, ἔχοντας ὁδηγὸ ἓνα καλογεράκι.

Ἡ ψυχὴ μου φούσκωνε μέσα μου καὶ παρεκάλεσα τὰ καλογε-
ράκι νὰ μ' ὁδηγήσουν στὴν πλειὴ ψηλὴ κορυφὴ τοῦ βράχου. Τὸ καλὸ τὸ καλογεράκι μοῦ ἔδειξε μετὰ τὸ χέρι καὶ τράβηξα ἴσα-πάνω.

Στάθηκα ἐκεῖ σὰ στήλη κι' ἔφερα γύρω τὰ μάτια μου. Ἡ

ήμερα ήταν άσυννεφη, καθαρία, ανοιξιότικη ημέρα, κι' ό ήλιος έγερνε προς τό βασιλεμά του πίσω από τά χιονοσκεπάστα κορφοβούνια του Πίντου, πού χάνονταν μέσα στά ούράνια ύψη.
Ανατολικά ξαπλώνονταν ό καταπράσινος κάμπος τών Τοικκά-

70

λων. Δυσμικά άνοιγε ή κοιλάδα του Πηνειού. Νοτικά φαίνονταν ή όροσειρά τών Άγραίων, με χιλιάδες γραμμές και μυριάδες ύψώματα, πού άρχίζει από τά Στενά της Πόρτας και τραβάει ίσα ανατολικά και πάλι νά λούση τά πόδια της στό Αίγαίο. Ανατολικά άσπριζαν τά Φάρσαλα, με τή φυσική τους άκρόπολη κι' έδειχναν τές μυτερές τους κορφές τό Πήλιό κι' ό Κίσσαβος, πού έφεραν μικρό στεφάνι από χιόνι. Βορεινά άπλώνονταν ή όροσειρά τών Χασίων, κι' άπ' αυτή τή λαμπρή σκηνογραφία έλειπαν μόνον ό Όλυμπος και τά Στενά τών Τεμπών, για νά είναι άκέραιο στό μάτι του παρατηρητοϋ τό Θεσσαλικό πανόραμα, πού άγκάλιαζε με τές χρυσοπόρφυρες άχτίνες του ό ήλιος, κι' έστελλε από τήν κορυφή του Πίντου τό πλειό ύστερινό φίλημα εκείνης της ημέρας στά κορφοβούνια τών Άγραίων, της Γούρας, του Πηλίου και του Κισσάβου.

Ό πατέρας της ημέρας άκούμπησε τό κάτω του τόξο στό κεφάλι του Πίντου κι' όλα τά κορφοβούνια άρχισαν νά λαβαίνουν χρυσοπόρφυρα χρώματα, νά ίσκιάζουν τά λακκώματα και νά γιγαντεύουν οί ήλιακές άχτίνες και οί ίσκιοι. Τά σύννεφα, πού παραστέκονταν στη δύση, χρυσώθηκαν όλίγο κατ' όλίγο κι' έγιναν πελώρια χρυσά κομμάτια σαν χρυσά νησιά μέσα σ' άργυρή θάλασσα, κι' όσο ό ήλιος κατέβαινε άργά-άργά, τόσο τά χρώματα τών συννεφιών, τών κορφοβουνιών, και τ' ούρανού άλλαζαν, άλλαζαν. Και τή στιγμή πού έπεσε πίσω από τό βουνό, και άρχισαν νά ξεροδιίζουν και τά ψηλότερα κορφοβούνια, ή ντροπαλή έσπέρα πρόβαλε δειλά ν' ανάψη πρώτα ένα ένα κι' ύστερα πολλά-πολλά μαζί τά καντήλια της ούράνιας έκκλησιάς, για νά ύποδεχθώ τήν πανέμορφη νύχτα.

Μπορούσα νά καθήσω εκεί όλη νύχτα, κουβεντιάζοντας με τ' άστέρια, άν δέν έρχονταν τό γνωστό καλογεράκι νά μου είπώ:

— Όρίστε μέσα, σ'ας περιμένουν!

Τό προσκάλεσμα αυτό μ' έβγαλε από τήν έκσταση, πού βρισκόμουν, κι' άκολούθησα τό καλογεράκι. Αυτό μπροστά κι' εγώ πίσω μπήκαμε στην αίθουσα της ύποδοχής του Μοναστηριού, όπου ό Δεσπότης κι' ή άλλη συντροφιά έπαιρναν τ' όρεχτικό τους τό τσίπουρο, κουβεντιάζοντας για τοϋτο και για εκείνο, ένω ό περιποιητικός Ήγούμενος έτοίμαζε τήν τράπεζα του φαγητοϋ, έπιστατώντας ό ίδιος σ' όλα.

71

Δέν πέρασε πολλή ώρα κι' ήμασταν καθισμένοι σ' ένα πλατύχωρο τραπέζι. Τό καλογεράκι είπε μία προσευχή, ό Δεσπότης εύλόγησε, ό Ήγούμενος μ'ας εύχήθηκε τό «καλώς ήλθατε», ήμεϊς σταυροκοπηθήκαμε και του είπαμε τό «καλώς σ'ας ήύραμε» και τό φαγι άρχισε. Τά σπουδαιότερα του τραπέζιού ήταν ένα άρνι της σούβλας και ένα μαύρο πηχτό κρασί του Μοναστηριού, ως δέκα πέντε χρονών. Τό φαγι τελείωσε πάλι όπως άρχισε, δηλαδή με τήν προσευχή του καλογερόπουλου, τήν εύλογία του Δεσπότη, τές εύχές κι' εύχαριστίες του ήγουμένου και τό γενικό σταυροκόπημα. Ύστερα άπ' αυτά όλα τραβήχθηκε στους καναπέδες και άκούαμε—πάντα ό Δεσπότης είχε τό λόγο—άλλά δέν πέρασε πολλή ώρα κι' όλοι είτε από τόν κόπο του δρόμου, είτε από τό παλιό τό κρασί, πού είχαμε πιή άρκετό, νυστάζαμε. Πρώτα τραβήχτηκε ό Μητροπολίτης στό καλύτερο κελλί του Μοναστηριού, κι' ύστερα ήμεϊς οί άλλοι ένας-ένας σ' ιδιαίτερα κελιά.

Μπαίνοντας μέσα στό κελλί μου ξαπλώθηκα άμέσως στό κρεβάτι, πού βρίσκονταν εκεί έτοιμο. Άλλά μόλις έκλεισα τά μάτια μου, όταν σύσσωμος εκείνος ό πελώριος βράχος του Μονα-

ἡμουν πλαγιασμένος. Ἀνοίγω τρομασμένος ἄμέσως τὰ μάτια μου, κι αἰσθάνομαι καὶ στὰ ξύπνα μου ὅτι ἀληθινὰ κινιῶνταν ὁ βράχος γύρα - γύρα.

Τρέχω στὸ μόνο παράθυρο τοῦ κελλιοῦ καὶ πιάνομαι ἀπὸ τὲς σιδεριές. Ἀρχὴ - ἀρχὴ νόμισα ὅτι ἦταν σεισμός, ἀλλὰ τὸ κούνημα ξακολουθοῦσε ἀδιάκοπο. Μοῦ φαίνονταν ὅτι ἤμουν μέσα σὲ πλοῖο ἀνεμοδαρμένο ἀπὸ τὴν τρικυμία. Θέλησα νὰ φωνάξω, —καὶ θὰ φώναζα, ἀλλὰ πρόσμενα ν' ἀκούσω φωνές, γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ποὺ κοιμόνταν γύρα μου, ἀλλὰ τίποτα. Κι' ὅμως τὸ κούνημα ξακολουθοῦσε, ὡς ποὺ κατάλαβα, ὅτι ἐκεῖνο ποῦ νόμιζα ὅτι ἦταν σεισμός, δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ ἡ ἐντύπωση τοῦ ἀνεβασμοῦ μου. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο αἰστανόμουν τὸ πάτωμα τοῦ κελλιοῦ νὰ ταρναρίζεται σὰ φελούκα ψηλὰ στὰ κύματα. Μοῦ φάνηκε πάλι ὅτι εἶχε πλημμυρίσει ἡ Θεσσαλία, σὰ στὸν παλιὸν καιρὸ, ὅτι εἶχε γίνει θάλασσα, ὅτι οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων ξεριζώθηκαν καὶ ξεκόπηκαν καί, σὰ νὰ ἦταν πελώριοι φελοί, ἔπλεαν ἐπάνω στὰ κύματα καὶ στὴν ἀνοιχτὴ

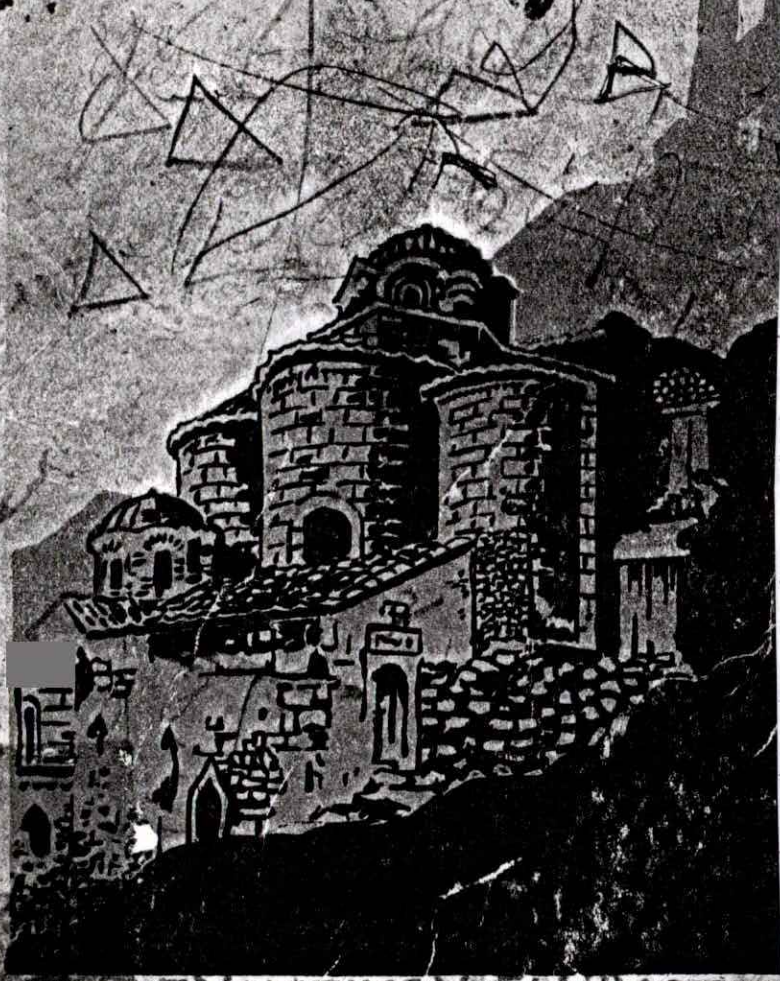
72

θάλασσα. Ἀλλ' ὁ ὕπνος νίκησε στὸ τέλος τὴν ἰδέα καὶ κοιμήθηκα ἀτάραχος ὡς τὸ πρῶτ', πλέοντας σὲ πέλαγος ὀνείρων καὶ πετώντας ἀπὸ βράχο σὲ βράχο, σὰ νὰ ἤμουν πουλί, σὰ νὰ ἤμουν ἀέρας. Τέλος τὸ βάρος τῶν ὀνείρων μὲ ξύπνησε, ἀπάνω μάλιστα στὴ στιγμή ποὺ γένονταν ἡ προετοιμασία τοῦ φευγιοῦ. Σὲ λίγο μαζευθήκαμε ὅλοι στὴν κατεβασιά. Ὁ Μητροπολίτης, ἀφοῦ τὸν προσκύνησαν καὶ τοῦ φίλησαν τὸ χέρι οἱ καλόγεροι κι' ὁ Ἠγούμενος μπῆκε πρῶτος μέσα στὸ δίχτυ καὶ ἄρχισε τὸ κατέβασμα.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΗΣ

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ
— ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΧΟΝ —
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΤΙΜΗ ΡΑΒΔΟΥ ΔΡ. 18.30 (ΔΕΜΕΝΟΝ ΔΡ. 3 ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ)

Ἀνάβασις εἰς τὰ Μετέωρα

Ἦτο Μάιος τοῦ 1879, ὅταν, διὰ πρώτην φοράν, ἐπήγαινα νὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς θαυμασίους βράχους τῆς Κιλαμπακάς, ὅπου φιλόθρησκοι ἄνθρωποι φεύγοντες τὴν κοινωνίαν ἔστησαν, πρὸ πεντακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν, τὰς ἱερὰς των φωλεάς, αἱροῦ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, αἵτινα εἶχον εἰς αὐτόν.

Εἶμεθα μιὰ συντροφιά, περισσότεροι ἀπὸ δέκα πρόσωπα, μὲ ἀρχηγόν μας τὸν Μητροπολίτην Λαρίσης Νεόφυτον, καὶ εἰχομεν σκοπὸν νὰ περάσωμεν μίαν νύκτα μὲ εὐθυμίαν καὶ χαρὰν ἐπάνω εἰς τὸν μεγαλοπρεπέστερον καὶ φοβερώτερον βράχον, πὺ ἔχει ἴσως πλάσει ἡ φύσις εἰς τὸν κόσμον· εἰς τὸν βράχον, ὅστις, ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μετέωρα» κολοσσιαῖον ἀπὸ βράχους σύμπλεγμα, ὑψώνεται ὑπερήφλος, οὐρανόμυκτης, γίγας ἀληθινός, μεταξὺ τῶν γιγάντιων. Ὁ βράχος οὗτος φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς του τὴν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ἣτις κατ' ἐξοχὴν, μεταξὺ τῶν ἄλλων εἰκοσιτεσσάρων μοναστηρίων, αἵτινα εὐρίσκοντο ἄλλοτε ἐκεῖ, ὀνομάζεται «Μετέωρα». Ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς εἶχεν εἰδοποιηθῇ ἀπὸ τὸ πρῶν περὶ τῆς μεταβάσεώς μας καὶ μᾶς ἐπερίμενε.

Πρὶν φθάσωμεν εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου, βαδίζοντες ἀνάμεσα εἰς ἐκεῖνον τὸν βραχώκοσμον, καὶ πρὶν ἴδοι τὸ φοβερὸν ὕψος, πὺ χωρίζει τὴν κορυφὴν ἀπὸ τὴν βᾶσιν αὐτοῦ, τὸ δίκτυον, τὸ καραβόσχοινον πὺ τὸ κρατεῖ καὶ τὴν ἀνεμόσκαλαν, πὺ ἔχει ἑκατὸν καὶ περισσότερα σκαλοπάτια, μοῦ ἐφαίνετο εὐκόλος ἡ ἀνάβασις· ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν

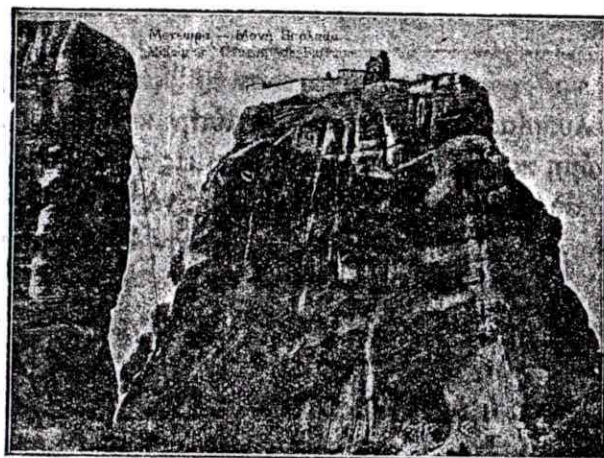
ἐκεῖ καὶ περιειργάσθημεν ὅλα αὐτὰ ἀπὸ πλησίον, μ' ἐπίασε λιποψυχία. Καὶ δὲν εἶναι μόνον τὸ ὕψος, ποὺ προξενεῖ φόβον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. Ὅλα ἐκεῖ εἶναι φοβερὰ καὶ σκυθρωπά. Τίποτε δὲν γελά. Νομίζει κανεῖς, ὅτι ὅλα τὸν φοβερίζουν, ὅτι ὅλα ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν του. Ἡ φύσις ἀγριωτάτη. Τὸ ἔδαφος ἀνωμαλώτατον. Πελώριοι βράχοι, ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον, τοῦ ὁποῖου ἡ κορυφὴ ὑψώνεται ἀποτόμως διακόσια πενήντα καὶ πλέον μέτρα ἀπὸ τὴν βάσιν του, ἕως τὸν μικρότερον, ἀληθινὸν δάσος ἀπὸ βράχους. Μόλις ὀλίγος οὐρανός, καὶ αὐτὸς γεμάτος ἀπὸ ὄρνεα, ποὺ ἔχουν ἐκεῖ τριγύρω τὰς φωλεάς των, εἰς τὰς κρύπτας τῶν βράχων.

Εἶχομεν μαζευθῇ ὅλοι οἱ λαϊκοὶ τῆς συνοδείας κάτω ἀπὸ τὸν βράχον τῶν Μετεώρων, καὶ ἐπεριμένομεν τὸν Μητροπολίτην, ὅστις εἶχε καταβῇ ἀπὸ τὸ ἄλογόν του μακράν, καὶ τώρα ἀνέβαινε σιγὰ - σιγὰ τὴν ἀνηφορικὴν ἀτραπὸν, ποὺ ἔφερε πρὸς τὸ μοναστήριον ὑποβασταζόμενος ἀπὸ τὸν διάκονον του. Τὸ δίκτυον ἦτο κατὰ γῆς, καὶ οἱ καλόγηροι, ποὺ θὰ ἐγύριζον τὴν ἀνέμην, ἦσαν τοποθετημένοι καθένας εἰς τὴν θέσιν του· ἄλλο δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ φθάσῃ ὁ σεβασμιώτατος διὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ τρίζῃ, τὸ σχοινὶ νὰ μαζεύεται, καὶ νὰ ἀνέρχεται τὸ δίκτυον σιγὰ - σιγὰ πρὸς τὰ ἐπάνω, περικλείον μέσα του μίαν ζωὴν, ποὺ ἠμποροῦσε μὴ χαρὰ νὰ χαθῇ κακῶς, ἐὰν τυχὸν ἐκόπτετο τὸ σχοινίον ἢ ἐχαλαρώνετο ἡ ἀνέμη.

Ἐπὶ τέλους ἦλθε κοντά μας καὶ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἤρχισε νὰ κτυπᾷ τικ - τὰκ μὲ πολλὴν βίαν, τὰ πόδια μου ἔτρεμον ὥσάν νὰ εἶχε γίνῃ τὸ σῶμά μου δέκα φορὰς βαρύτερον καὶ ἐπροσπάθησα νὰ παραμερίσω, νὰ κρυφθῶ, μὴ τυχὸν διατάξῃ ὁ Μητροπολίτης νὰ εἰσέλθω πρῶτος ἐγὼ εἰς τὸ δίκτυον· διότι εἶχον μάθει, σχετικῶς πρὸς τὴν εἰς τὰ Μετέωρα ἀνάβασιν, ὅτι ἀναβαίνουν πρῶτοι οἱ μικρότεροι κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ ἔπειτα οἱ μεγαλύτεροι·

καὶ ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ὁ ὁποῖος φυσικὰ σιγὰ - σιγὰ ἐλαττώνεται, ἐφ' ὅσον βλέπει κανεῖς ὅτι σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς ἀνέβησαν οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἰδίως τὸ περίεργον θέαμα τῆς ἀναβάσεως, τὸ ὁποῖον ἀπολαμβάνουσιν οὕτω οἱ μένοντες τελευταῖοι· διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς λοιπὸν ὁ Μητροπολίτης θ' ἀνέβαινε τελευταῖος ὅλων.

Ἄλλ' ἔπαθα ὅ,τι ἀκριβῶς ἐφοδούμην· ὅπως ἐστέ· κόμην παρήμερα, προσπαθῶν νὰ μὴ φαίνωμαι, ἀκούς

τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ σεβασμιωτάτου νὰ κοάζῃ ἐπιτακτικῶς :

— Ἐμπρός. Ἄς ἔμβῃ μέσα ὁ νεώτερος.

Μ' ἐπίασε ρίγος. Ν' ἀρνηθῶ ; Ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Τί νὰ κάμω; Ἐμπρὸς βαθὺ καὶ πίσω ρεῦμα, κατὰ τὴν λαϊκὴν παροιμίαν. Ὅλη ἡ συνοδεία εἶχε καρφωμένα ἐπάνω μου τὰ μάτια. Τέλος ἔκαμα τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, ἐπροχώρησα ὀλίγα βήματα, ἔκλεισα τὰ μάτια καὶ ἐκάθησα μέσα εἰς τὸ δίκτυον, ὠχρός, ἄφωνος, σὰν νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀναβῶ τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου. Ὅλον τὸ αἷμά μου ἐκίνησεν τὴν στιγμὴν εἶχε μαζευθῇ εἰς τὴν καρδίαν μου· ἤθελα νὰ φωνάξω, νὰ ἔβγω ἔξω ἀπὸ τὸ δί-

Ἐκλεκταὶ Σελίδες Ε' Τάξεως

κτυον· ἀλλὰ τὰ πόδια μου δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ κινηθῶν, ἡ φωνή μου εἶχε πνιγῇ μέσα εἰς τὰ στήθη μου.

Μετ' ὀλίγον τὸ σχοινίον ἐτραβήχθη ἀποτόμως, ἤσθάνθη ἓνα βίαιον κλονισμόν καὶ εὐρέσθη μετέωρος εἰς τὸ κενόν. Ἡ ἀνάβασις εἶχεν ἀρχίσει. Μοῦ ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶχον ἀποθάνει, καὶ ὅτι, ἐγκαταλείψας τὸ γήινον σαρκίον μου, ἀνηρχόμην πρὸς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τὴν κλίμακα τοῦ Ἰακώβ. Ἀλλὰ δυστυχῶς μετ' ὀλίγον συνῆλθον· ἡ συναίσθησις τοῦ κινδύνου διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ ἐκυριάρχει εἰς τὸ πνεῦμά μου. Ἦκουα τώρα καθαρώτερα τὸ ἀδιάκοπον τριζίμον τῆς ἀνέμης καὶ τὰς φλυαρίας τῶν στρεφόντων αὐτὴν καλογήρων, ἤκουα δὲ ἀκόμη καὶ τοὺς συντρόφους μου εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου, ποὺ ὠμιλοῦσαν δι' ἐμέ. Ἴσως νὰ μὲ ἤλεγχον, διότι δὲν ἔλεγα κανένα τραγουδάκι κατὰ τὴν ἀνοδὸν μου διὰ νὰ τοὺς διασκεδάσω περισσότερον.

Ἡ ἀνέμη ἐξηκολούθει νὰ τριζῇ, τὸ σχοινίον νὰ μαζεύεται, τὸ δίκτυον διαρκῶς ν' ἀναβαίνει, ἀναβιδάζον συγχρόνως καὶ ἐμὲ συμμαζευσμένον μέσα του σὰν ψάρι εἰς τὴν ἀπόχην. Ὁ κίνδυνος καθίστατο ὅλον ἐν περισσότερον ἀποτρόπαιος. Ἐρριπτα τὰ βλέμματά μου πρὸς τὰ κάτω, καὶ τὸ θέαμα τῆς ἀβύσσου, ποὺ ἠπλώνετο ἐκεῖ, μ' ἔκαμνε νὰ ζαλίζωμαι καὶ νὰ λιποθυμῶ· ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν τότε πρὸς τὰ ἐπάνω, ἀλλ' ἀντίκρουσα τὸ τετριμμένον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σχοινίον, τὸ ὁποῖον μὲ ἔσυρε. Καὶ πρὸς παρηγορίαν μου καὶ ἐμψύχωσίν μου, μοῦ ἦλθε τότε εἰς τὸν νοῦν ἓνας διάλογος, περὶ εἶχα κάνει ἄλλοτε μ' ἓνα καλόγηρον τῶν Μετεώρων εἰς τὰ Τρίκαλα, σχετικῶς μετὰ τὴν ἀνάβασιν :

— Καὶ πότε ἀλλάζεται τὸ σχοινί ; τὸν εἶχα ἐρωτήσει.

— Μά, ὅταν κόβεται· μοῦ εἶχεν ἀπαντήσῃ ἀπαθῆς.

Θεὲ καὶ Κύριε. Ἐχει γοῦστο νὰ ἦλθε ἡ ὥρα ν' ἀλλαχθῇ τῶρα τὸ κατηραμένον σχοινίον. Ἐκλῆισα τὰ μάτια καὶ τὰ

τρέμοντα χεῖλη μου ἤρχισαν νὰ ψιθυρίζουν μικρὰν προσειχήν.

Ἐνας αἰὼν τρόμου καὶ ἀγωνίας, διαρκῶς ἐπιτεινόμενης, ἐπέρασεν ἀκόμη· ζάλη μὲ εἶχε καταλάβει, τὰ δὲ χεῖλη μου ἐψιθυρίζον τὰς λέξεις τῆς προσευχῆς, ὅτε ἔξαφνα : **τράακ !** συγκρούομαι ἐκ τῶν κάτωθεν μ' ἓνα σκληρότατον σῶμα, καί, ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς μου, βλέπω ὅτι ἤμην ἐπάνω εἰς τὸ μοναστήριον, μέσα εἰς τὸ δίκτυον, ἀλλὰ καθήμενος εἰς στερεὸν ἔδαφος, κλεισμένος ὅπως ἤμην εἰς τὸ δίκτυον, τὸ ὁποῖον ἐκρατεῖτο ἀκόμη ἀπὸ τὸ καραβόσχοινον.

Βαθὺς στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ στόμα μου, ἐνῶ πέντε ἕξ καλόγηροι ἔσπευσαν νὰ μὲ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ σχοινιά.

μέ τὸ σπασμένο γυαλί, σὰν νὰ μὴ πίστευε τόση εὐτυχία, δίσταξε νὰ πετάξῃ καὶ ν' ἀποχτήσῃ τὴ λευτεριά της. Ἀλλὰ σ' ὀλίγο ἔμασε καλὰ τὰ φτερά της, κατέβασε τὸ κεφάλι της κ' ἓνα δυνατό φτερούγισμα ἀκούστηκε στὰ σκοτάδια τῆς νύχτας...

Ἡ καρδιά μου χόρευε ἀπὸ τὴ χαρὰ της, γιὰ τὴν καλωσύνη πού εἶχα κάμει, καὶ τὰ ποδάρια μου μοῦ φαίνονταν πὼς δὲν πατοῦσαν στὸ πάτωμα. Κρέμασα τὸ κλουβὶ στὴ θέση του, μέ τὴ θύρα ἀνοιχτή, γιὰ νὰ μὴ με ὑποπτεύσῃ ὁ συνάδερφός μου καὶ τοῦ κακοφανῇ, καὶ γύρισα νὰ πάγω στὸ κρεβάτι μου, νὰ κοιμηθῶ εὐχαριστημένος. Ἐκείνη τὴ στιγμή τὸ βλέμμα μου ἀντικρύστηκε μέ τὸ βλέμμα τοῦ γερακιοῦ. Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ μοῦ ζητοῦσε κι αὐτὸ τὴ λευτεριά του καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε μέ ἀνθρώπινη φωνή:

— Λευτέρωσέ με κ' ἑμένα, τὸ καημένο! Γυρεύω τὴ λευτεριά μου, ὡς ἐλεημοσύνη!

Ἔστριξε ἡ καρδιά μου. Δυὸ δάκρυα χοντρά ἀνέβηκαν ἀπὸ τὴν καρδιά μου στὰ μάτια μου. Θέλησα νὰ θυμηθῶ ὅλα τὰ φονικά τοῦ σκλαβωμένου γερακιοῦ: πόσα πουλιὰ ἄφησε χωρὶς μάννα καὶ πόσες μάννες χωρὶς πουλιά, καὶ πόσα πουλιὰ χωρὶς ταίρι, καὶ τὸ κυνήγημα τῆς πέρδικας, πού γλύτωσε ἀπὸ τρίχα, ἀλλὰ δὲν μπόρεσα ν' ἀντισταθῶ στὴν ἄφωνη φωνή, πού μοῦ φώναζε:

— Λευτέρωσέ με κ' ἑμένα, τὸ καημένο! Δῶς' μου τὴ λευτεριά μου ὡς ἐλεημοσύνη!...

Θυμήθηκα ὅτι εἶμαι κ' ἐγὼ δοῦλος, ραγιᾶς Σουλτάνου, κ' ἦρθα στὴ θέση του.

Ξεκρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ καὶ τράβησα ἴσια στὸ παράθυρο μέ τὸ σπασμένο τὸ γυαλί...

— Ἀλλὰ... τί πάω νὰ κάμω; εἶπα μέσα μου. Ἀπ' ἐδῶ ἔφυγε ἡ πέρδικα· ν' ἀφήσω καὶ τὸ γεράκι, μπορεῖ νὰ τὴ φτάσῃ πουθενά...

Γυρίζω πρὸς τὸ παράθυρο πού ἀντίκρυζε κατὰ τὴ νοτιὰ, ὁλωσδιόλου ἀντίθετα πρὸς τὸ δρόμο τῆς πέρδικας. Ἀνοίγω τὸ παραθυρόφυλλο, ἀνοίγω καὶ τὴ θύρα τοῦ κλουβιοῦ καὶ τοῦ δίνω δρόμο! Πάει! ἀπόχτησε κι αὐτὸ τὴν ποθητὴ λευτεριά! Ὡρα του καλὴ κι αὐτουνοῦ!

Γυρίζοντας κρέμασα καὶ τοῦ γερακιοῦ τὸ κλουβὶ μέ τὴ θύρα ἀνοιχτή, κοντὰ στ' ἀνοιχτὸ κλουβὶ τῆς πέρδικας, καὶ πῆγα νὰ κοιμηθῶ. Κοιμήθηκα σὰ στὸν Παράδεισο. Ὅλος μου ὁ ὕπνος ἦταν γεμάτος χρυσὰ ὄνειρα. Τέτοιον ὕπνο γλυκὸ δὲν εἶχα κάμει ποτέ...

3. ΣΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

Ἦταν Μάης τοῦ 1879, ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ πῆγαίνα νὰ ἐπισκεφτῶ τοὺς θεόρατους βράχους τῆς Καλαμπάκας, ὅπου φιλόθρησκοι ἄνθρωποι, φεύγοντας τὴν κοινωνία, ἔστησαν, ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια, τὲς ἱερές τους φωλιές, ἀφοῦ χωρίστηκαν ἀπὸ τὸν κόσμο κι ἀπὸ τὰ μεγάλα τοὺς ἀξιώματα, πού εἶχαν σ' αὐτόν. Ἦμασταν μιὰ συντροφιά, πλειότεροι ἀπὸ δέκα νοματαῖοι, μέ ἀρχηγό μας τὸ Μητροπολίτη τῆς Λάρισας, μέ σκοπὸ νὰ περάσωμε μιὰ νύχτα μ' εὐθυμία καὶ χαρὰ ψηλὰ στὸν πλιὸ μεγαλόπρεπο καὶ στὸν πλιὸ φοβερὸ βράχο, πού ἔχει πλάσει ἡ φύση στὸν κόσμο, πού φαίνεται γίγαντας τῶν γιγάντων ἀνάμεσα στοὺς γιγάντιους ἀδερφούς του, πού σχηματίζουν τ' ὄνειροφάνταχτο βραχοσύμπλεγμα, πού ὀνομάζεται μ' ἓνα ὄνομα Μετέωρα. Τόσο ὑπερέχει αὐτὸς ὁ βράχος ἀπὸ τοὺς ἄλλους!

Αὐτὸς ὁ βράχος φέρει στὴν κορφή του τὸ Μαναστήρι τῆς Μεταμόρφωσης, ποὺ μόνο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα τὰ εἴκοσι τέσσαρα μοναστήρια, ποὺ βρίσκονταν ἐκεῖ πέρα μιὰ φορά, λέγεται Μετέωρα. Ὁ ἡγούμενός του ἦταν παραγγελμένος ἀπὸ τὸ πρῶι ὅτι θὰ πηγαίναμε κ' εἶχε βασιλικὴ ἐτοιμασία, ὅχι βέβαια γιὰ μᾶς τοὺς λαϊκοὺς καὶ πολὺ λιγώτερο γιὰ μένα, ποὺ ἤμουν ἓνας ξένος, παντάξενος, ἀλλὰ γιὰ τὴ Σεβασμιότητά του, ποὺ τρέμουν μπροστά της κάθε λογῆς παπάς καὶ διάκος.

Πρὶν φτάσωμε στὴ ρίζα τοῦ βράχου, περπατῶντας ἀνάμεσα ἐκείνου τοῦ βραχώκοσμου, καὶ πρὶν ἰδῶ τὸ φοβερὸ ὕψος, ποὺ χωρίζει τὴν κορφή του ἀπὸ τὴ ρίζα του, τὸ δίχτυ, τὸ карабόσκοινο ποὺ τὸ κρατεῖ καὶ τὴν ἀνεμόσκαλα ποὺ ἔχει ἑκατὸ καὶ πλειότερα σκαλοπάτια, μοῦ φαίνονταν παιγνιδάκι τὸ ἀνέβασμα. Ἀλλ' ὅταν φτάσαμε ἐκεῖ καὶ περιεργάστηκα ὅλ' αὐτά, μ' ἐπίασε λιποψυχία. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὸ ὕψος, ποὺ προξενεῖ φόβο, ἀλλὰ κ' ἡ ἀγριώτατη ὄψη τῆς φύσης. Ἐκεῖ πέρα εἶναι ὅλα σκυθρωπά καὶ φοβερά. Τίποτε δὲ γελᾷ. Νομίζει κανεὶς ὅτι ὅλα τὸν φοβερίζουν, ὅτι ὅλα ἐπιβουλεύονται τὴ ζωὴ του. Ἀγριώτερη φύση δὲν ὑπάρχει πουθενὰ στὸν κόσμον. Τὸ ἔδαφος ἀνωμαλώτατο. Πελώριοι βράχοι, ἀπὸ τὸν μεγαλύτερο, ποὺ ἡ κορφή του ὑψώνεται 250 μέτρα καὶ πλειότερο ἀπὸ τὴ ρίζα του, ὡς τὸν μικρότερο. Ἀληθινὸ δάσος ἀπὸ βράχους! Μόλις λίγος οὐρανός, κι αὐτὸς γεμάτος ἀπὸ ὄρνια, ποὺ ἔχουν ἐκεῖ γύρα τὲς φωλιές τους!

Εἶχαμε μαζευτῇ ὅλοι οἱ λαϊκοὶ τῆς συντροφιάς κάτω ἀπὸ τὸ βράχο τῶν Μετεώρων καὶ περιμέναμε τὸν Μητροπολίτη, ποὺ εἶχε κατεβῇ ἀπὸ τ' ἄλογό του πολὺ μακρὰ κι ἀνέβαινε, μὲ ὅλα τὰ γεράματά του, τ' ἀνηφορικὸ μονοπάτι, ποὺ ἔβγαινε στὸ μοναστήρι, ἔχοντας κοντά του καὶ τὸ διάκο του, ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε σὰν πιστὸ σκυλί καὶ τὸν βάσταγε σὲ καμμιὰ μεγάλη κακοτοπιά ποὺ ἔβρισκαν μπροστά τους. Τὸ δίχτυ ἦταν καταγῆς κ' οἱ καλόγεροι, ποὺ θὰ γύριζαν τὴν ἀνέμη, ἦταν τοποθετημένοι καθένας στὴ θέση του, σὰν τ' ἄλογα στὸ μαγκανοπήγαδο, καὶ δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ φτάσῃ ὁ Σεβασμιώτατος, γιὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη, νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ τρίζῃ, τὸ σκοινὶ νὰ μαζεύεται καὶ νὰ σηκώνεται τὸ δίχτυ τὸν ἀνήφορο, ἔχοντας μέσα του μιὰ ζωὴ, ἐτοιμὴ νὰ χαθῇ, ἂν κοπῇ τὸ σκοινὶ ἢ χαλαρωθῇ ἡ ἀνέμη.

Τέλος, ἦρθε κι ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἄρχισε νὰ χτυπά τικ - τὰκ μὲ πολλὴ βία, τὰ ποδάρια μου ἔτρεμαν, σὰ νὰ εἶχε γίνει τὸ σῶμα μου δέκα φορές βαρύτερο, κ' ἐτοιμάζομουν νὰ παραμερίσω, νὰ κρυφθῶ, νὰ ξαφανισθῶ, νὰ γίνω καπνός, νὰ φύγω, γιὰ νὰ μὴ μὲ διατάξῃ ὁ Μητροπολίτης νὰ μπῶ πρῶτος ἐγὼ στὸ δίχτυ, ἐπειδὴ εἶχα μάθει ὅτι στὸ ἀνέβασμα τῶν Μετεώρων ἀνεβαίνουν μὲ ἀντίστροφη τάξη, πρῶτα οἱ μικρότεροι στὴν ἡλικία κ' ὕστερα οἱ μεγαλύτεροι — κι ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸ θέαμα τοῦ ἀνεβασμοῦ. Εἶναι περιττὸ νὰ εἰπῶ ὅτι ὁ Μητροπολίτης θ' ἀνέβαινε ὕστερινός. Ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν παραμερισμένος, ἀκούω τὴν ἑρρίνη φωνὴ τοῦ Μητροπολίτη:

— Ἐμπρός, μέσα ὁ νιώτερος!

— ὦ! ποὺ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!... εἶπα μέσα μου.

Μ' ἐπίασε τρεμούλα! Ν' ἀρνηθῶ; Ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Τί νὰ κάμω; Τί νὰ γίνω; Μπρὸς βαθὺ καὶ πίσω ρέμα! Ὅλη ἡ συντροφία εἶχε καρφωμένα ἀπάνω μου τὰ μάτια. Τέλος, ἔκαμα τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία καί, σὰ μὲ μάτια κλεισμένα, πετάχτηκα καὶ κάθησα μέσα στὸ δίχτυ, ὡχρός, ἄφωνος, σὰ νὰ εἶχα ν' ἀνεβῶ τὲς σκάλες τῆς καρμανιόλας! Δυστυχία μου!

"Όλο τὸ αἷμα μου ἐκείνη τῇ στιγμή εἶχε μαζευτῇ στὴν καρδιά μου. "Ἦθελα νὰ πεταχτῶ μέσα ἀπὸ τὸ δίχτυ, νὰ φωνάξω : «'Αδिका, ἄδικα! Δὲν τὸν σκότωσα ἐγώ!» . Ἀλλὰ καὶ τὰ ποδάρια μου δὲν εἶχαν τὴ δύναμη νὰ λυθοῦν, ὅπως ἦταν δεμένα ἀπὸ τὸ φόβο, κ' ἡ φωνή μου εἶχε πνιγῇ μέσα στὰ στήθια μου, καὶ μοναχὰ ἡ αἴσθησις μου εἶχε μείνει ἀκέρια, ἡ αἴσθησις τοῦ φριχτοῦ μαρτυρίου τοῦ ἀνεβασμοῦ. Ἀκόμα δὲν εἶχε ἀρχίσει τὸ ἀνέβασμα, ἀλλ' ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή περίμενα νὰ συρθῶ τὸν ἀνήφορο. Ἔβλεπα τὲς στιγμὲς νὰ τρέχουν ἀπὸ μπροστά μου σὰ μανιωμένος βοριάς, μιά, δύο, πέντε, δέκα, ἑκατό.....

"Ἀρχισα νὰ σηκώνουμαι τὸν ἀνήφορο! Πάει πλιό! Μοῦ φάνηκε ὅτι ἦμουν πεθαμένος, κι ὅτι εἶχα ἀφήσει τὸ χωματένιο κουφάρι μου καταγῆς, κι ἀναβαίνει ἡ ψυχὴ μου στὸν οὐρανό, μὲ τὴ σκάλα τοῦ Ἰακώβ... Ἀλλ' ὅσο ἀνέβαινα, τόσο καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ κιντύνου μεγάλωνε καὶ θέριευε. Ὅσο ἀνέβαινα, τόσο ἤκουα καθαρώτερα τὸ ἀδιάκοπο τρίξιμο τῆς ἀνέμης καὶ τὰ μωρολογήματα τῶν καλογέρων ποὺ τὴν γύριζαν. Ἦκουα ἀκόμα καὶ τοὺς συντρόφους μου, ποὺ μιλοῦσαν κάτω στὴ γῇ γιὰ μένα, καὶ μοῦ φαίνονταν σὰ νὰ μοῦ ἔψαλλαν τὸν ἐπικήδειο...

Ἡ ἀνέμη ξακολουθοῦσε νὰ τρίζη, τὸ σκινὶ ξακολουθοῦσε νὰ μαζεύη, τὸ δίχτυ ξακολουθοῦσε ν' ἀνεβαίνει κ' ἐγὼ ξακολουθοῦσα τὴν ἐναέρια πορεία μου τὸν ἀνήφορο...

Μέσα στὸ νοῦ μου εἶχε γεννηθῇ ἡ ἰδέα ὅτι εἶχα πεθάνει κι ὅτι τὸ μὲν σῶμα μου εἶχε μείνει κάτω ἐκεῖ στὴ γῇ, ἡ δὲ ψυχὴ μου ἀνέβαινε στὴν οὐράνια κατοικία της, ἀνάμεσα ἀπὸ πλῆθος ἀστεριῶν, ἀστέρι κι αὐτὴ μικροσκοπικό. Εἶχα χάσει ὁλότελα τὴν ἀνθρώπινη συναίσθησις καὶ μοῦ ἔμενε μονάχα ἡ ψυχικὴ. Ἀνέβαινα τὸν ἀνήφορο μὲ τὴν ιδιότητα τῆς ψυχῆς καὶ ἔβλεπα γύρωθὲ μου μὲ κάποιο ἄλλο εἶδος ματιῶν, ποὺ στόλιζαν τὴν ψυχικὴ μου ὑπόστασις, ὅπως στολίζονταν τὸ σῶμα τοῦ μυθολογικοῦ Ἀργου, τὸ ἄπειρο πλῆθος τῶν ἀστεριῶν, ποὺ πηγαινάν περά - δῶθε κι ἄνω - κάτω. φωτεινὰ μετέωρα τοῦ Ἀπείρου, φέροντας στοὺς ὤμους τοὺς χιλιάδες κόσμους, κόσμους λαμπροῦς, ἀχτιδοστόλιστους, φεγγοβόλους.

Τὸ ἀνέβασμα δὲν τελείωνε. Οἱ αἰῶνες περνοῦσαν ἀπὸ μπροστά μου σὰ στιγμὲς καὶ τοὺς ἔβλεπα νὰ κατακυλοῦνε καὶ νὰ χάνωνται στὸ ἄπειρο σὰν ἄμμος, ἐνῶ ἡ ψυχὴ μου — ὥς εἰπῶ καλύτερα, ἐγὼ — ἀνέβαινα, ἀνέβαινα, ἀνέβαινα σὰν γιγάντιο ἀερόστατο... Τί λέγω; σὰ σωστός πλανήτης!

"Ἦμουν πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν κατάστασή μου αὐτὴ, πάρα - πολὺ. Τὸ θάνατο τὸν φαντάζομαι ἁλλοιώτικο, καὶ πολὺ διαφορετικὸς μοῦ παρουσιάζονταν. Τὸν φαντάζομαι καταχθόνιο ταξίδι μέσα σὲ ἄγρια σκοτάδια, σὲ φοβεροὺς κατηφόρους, ἀνάμεσα σὲ θεόρατους βράχους, μέσα σὲ χάβο ἀπέραντο καὶ τὸν ἔβλεπα φωτεινό, ἀστρόλαμπρο κι ἀστροφέγγο... Καὶ στὴν ἀνάμνησις τῶν ζωντανῶν, ποὺ παιδεύονταν κάτω ἐκεῖ, σ' ἓνα σκοτεινὸ πλανήτη (ποὺ τὸν γνῶρισα ἀπὸ μιὰ γιγάντια μονοσύλλαβη καὶ διγράμματι λέξη «ΓΗ», ποὺ ἔφερε ἀπανωθιό του), ἄρχισα νὰ κλαίω ἀληθινὰ τὴν τύχη τους, ἐνῶ αὐτοὶ — μάννα μου, πατέρας μου, ἀδερφή μου, ἀγάπη μου, συγγενῆδες μου, φίλοι μου, πατριῶτες μου — χωρὶς νὰ ξέρουν, θὰ ἔκλαιαν τὴν εὐδαιμονία μου... Θέλησα νὰ μπήξω μιὰ στεντόρια φωνὴ στοὺς κατοίκους τοῦ σκοτεινοῦ πλανήτη μας, ἀλλ' ἡ φωνὴ μου δὲν ἀκούστηκε καθόλου στ' αὐτιά μου. Εἶχα λησμονήσει ὅτι ἡ ψυχὴ δὲν ἔχει οὔτε στόμα οὔτε ἀκοή, καὶ ξακολούθησα τὸ δρόμο μου...

Προχωρῶ, προχωρῶ, προχωρῶ. Βλέπω ἓνα ἄστρο μακροῦλό σὰ λαμπά-

δα. Είναι ο Λαμπαδίας, είπα μέσα μου. Κι αλήθεια αυτός ήταν, γιατί είδα άμέσως τ' όνομά του γραμμένο άπάνω του. Παρέκει δυό όλοστρόγγυλα άστέρια φαίνονταν σά νά ήταν άγκαλιασμένα. Μόλις έβαλα στο νοῦ μου ότι ήταν οί Διόσκουροι κι άμέσως τ' όνομά τους γράφτηκε άπάνω τους. Κατ' αυτόν τόν τρόπο μπήκα σέ γνωστούς μου κόσμους. Νά ο άστερισμός τής μεγάλης 'Αρκούδας, νά και τής Μικρής μέ τò άστρο τής Τραμουντάνας στήν άκρη τής ούρας της. Νά ή πανέμορφη 'Αφροδίτη, νά ο Αύγερινός, νά ο Δίας, νά ο Ποσειδώνας, νά ο 'Ερμής, νά ο 'Αρης μέ τὰ μεγάλα του τ' αὐλάκια, νά κι ο Κρόνος μέ τò πελώριο δαχτυλίδι του!

Κ' ένῶ έτρεχα, έτρεχα, έτρεχα, άνυπομονῶντας νά φτάσω τò γληγορώτερο στές Σκηνές τῶν Δικαίων, νά ιδῶ και νά θαμάσω τόν περίλαμπρο και άστροστόλιστο θρόνο τοῦ Θεοῦ, «τράπ!» συγκρούομαι μ' ένα σκληρό σῶμα, και στή στιγμή ὅλη εκείνη ή οὐράνια φαντασμαγορία σβήνεται. . . Και άνοίγοντας τὰ μάτια μου, είδα ότι ήμουν άπάνω στα Μετώρα, μέσα στο δίχτυ, σαν ψάρι, ένῶ πέντ' έξη καλόγηροι καταγίνονταν νά μ' άπαλλάξουν από τὰ σκοινιά.

Μόλις βγήκα από τò δίχτυ, κάθησα μιὰ στιγμή σ' ένα κάθισμα και συλλογίστηκα από ποιά ποίηση σέ τί πεζότητα βρέθηκα κι από ποιο ταιξίδι σέ τί μέρος έφτασα! 'Αλλά ποιος από εκείνους, πού ήταν γύρα μου, μπορούσε νά φανταστῇ τί θέαμα είχα χάσει από μπροστά μου εκείνη τή στιγμή; Συλλογίστηκα, συλλογίστηκα, και μή μπορῶντας παρὰ νά δεχτῶ τήν πεζή πραγματικότητα, κι ως εκατομμυριοῦχος χρεωκοπημένος, άναστέναξα βαθιά και τράβησα πρὸς τὰ μέσα τοῦ Μοναστηριοῦ, έχοντας ὁδηγὸ ένα καλογεράκι.

'Η ψυχή μου φούσκωνε μέσα μου και παρακάλεσα τò καλογεράκι νά μ' ὁδηγήσει στήν πλιὸ ψηλή κορυφή τοῦ βράχου. Τò καλὸ τò καλογεράκι μοῦ ἔδειξε μέ τò χέρι και τράβησα ἴσια πάνω, μέ θλίψη βαρύτερη από τò βράχο τῶν Μετῶρων στήν ψυχή μου. Στάθηκα εκεί, σὰ στήλη, κ' έφερα γύρα τὰ μάτια μου. 'Η ήμέρα ήταν άσύννεφη, καθάρια, άνοιξιάντικη ήμέρα, κι ο ήλιος έγερνε πρὸς τò βασίλειμά του πίσω από τὰ χιονοσκεπαστα κορφοβούνια τοῦ Πίντου, πού χάνονταν μέσα στα οὐράνια ὕψη. 'Ανατολικά ξαπλώνονταν ο καταπράσινος κάμπος τῶν Τρικκάλων, δυσμικά άνοιγε ή κοιλάδα τοῦ Πηνειοῦ. Νοτικά φαίνονταν ή ὄροσειρά τῶν 'Αγράφων, μέ χιλιάδες γραμμές και μυριάδες ὕψωματα, πού άρχίζει από τὰ στενὰ τής Πόρτας και τραβάει ἴσια άνατολικά και πάει νά λούση τὰ πόδια της στο Αίγαίο· άνατολικά άσπριζαν τὰ Φέρσαλα μέ τή φυσική τους ακρόπολη κ' ἔδειχναν τές μυτερές τους κορφές τò Πήλιο κι ο Κίσσαβος, πού έφεραν μικρὸ στεφάνι από χιόνι. Βορεινά άπλώνονταν ή ὄροσειρά τῶν Χασίων, κι άπ' αὐτῇ τή λαμπρῇ σκηνογραφία ἔλειπαν μόνον ο 'Ολυμπος και τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν, γιὰ νά είναι άκέραιο στο μάτι τοῦ παρατηρητῇ τò θεσσαλικὸ πανόραμα, πού άγκάλιαζε μέ τές χρυσοπόρφυρες άχτίνες του ο ήλιος κ' έστελλε από τήν κορυφή τοῦ Πίντου τò πλιὸ ὕστερινὸ φίλημα εκείνης τής ήμέρας στα κορφοβούνια τῶν 'Αγράφων, τής Γούρας, τοῦ Πηλίου και τοῦ Κισσάβου.

'Ο πατέρας τής ήμέρας άκούμπησε τò κάτω του τόξο στο κεφάλι τοῦ Πίντου κι ὅλα τὰ κορφοβούνια άρχισαν νά λαβαίνουν χρυσοπόρφυρα χρώματα, νά ἰσκιάζουν τὰ λακκῶματα και νά γιγαντεύουν οί ήλιακές άχτίνες κ' οί ἰσκιοι. Τὰ σύννεφα, πού παραστέκονταν στή δύση, χρυσώθηκαν ὀλίγο κατ' ὀλίγο κ' έγιναν πελώρια χρυσὰ κομμάτια, σαν χρυσὰ νησιά μέσα σ' άργυρή θάλασσα, κι ὅσο ο ήλιος κατέβαινε άργά - άργά, σὰ βασιλιάς στρατοκόπος, τόσο τὰ χρώματα τῶν συννεφιῶν, τῶν κορφοβουνιῶν και τ' οὐρανοῦ ἄλλαζαν,

ἄλλαζαν, ἄλλαζαν. Καὶ τὴ στιγμὴ πού ἔπεσε πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ κι ἄρχισαν νὰ ξερροδίζουν καὶ τὰ ψηλότερα κορφοβούνια, ἄρχισε νὰ βαθυγαλαζιώνεται ὁ οὐρανὸς κ' ἡ ντροπαλὴ Ἑσπέρα πρόβαλε δειλὰ ν' ἀνάφη πρῶτα ἓνα - ἓνα κ' ὕστερα πολλὰ - πολλὰ μαζί τὰ καντήλια τῆς οὐράνιας ἐκκλησιᾶς, γιὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὴν πανέμορφη Νύχτα, πού ἄρχισε νὰ ξεκαμπίζει πίσω ἀπὸ τὸ Πήλιο καὶ τὸν Κίσσαβο.

Ὅλα ἐκεῖνα πού μοῦ εἶχαν ἀκολουθήσει μ' ἔκαμαν νὰ μὴν εἶμαι πολὺ στὸν ἑαυτό μου καὶ μποροῦσα νὰ καθήσω ἐκεῖ ὅλη - νύχτα, κουβεντιάζοντας μὲ τ' ἀστέρια, ἂν δὲν ἔρχονταν τὸ γνωστὸ καλογεράκι νὰ μοῦ εἰπῇ :

— Ὅριστε μέσα, σᾶς περιμένουν!

Τὸ προσκάλεσμα αὐτὸ μ' ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἔκσταση πού βρίσκομουν κι ἀκολούθησα τὸ καλογεράκι. Αὐτὸ μπροστὰ κ' ἐγὼ πίσω, μπήκαμε στὴν αἶθουσα τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Μοναστηριοῦ, ὅπου ὁ Δεσπότης κ' ἡ ἄλλη συντροφιά ἔπαιρναν τ' ὀρεχτικό τους, τὸ τσίπουρο, κουβεντιάζοντας γιὰ τοῦτο καὶ γιὰ ἐκεῖνο, ἐνῶ ὁ περιποιητικὸς ἡγούμενος ἐτοίμαζε τὴν τράπεζα τοῦ φαγητοῦ, ἐπιστατώντας ὁ ἴδιος σ' ὅλο.

Δὲν πέρασε πολὺ ὥρα κ' ἤμασταν καθισμένοι σ' ἓνα πλατύχωρο τραπέζι. Τὸ καλογεράκι εἶπε μιὰ προσευχή, ὁ Δεσπότης εὐλόγησε, ὁ Ἠγούμενος μᾶς εὐχήθηκε τὸ «καλῶς ἦρθατε», ἡμεῖς στραυροκοπηθήκαμε καὶ τοῦ εἶπαμε τὸ «καλῶς σᾶς ἡῦραμε», καὶ τὸ φαγὶ ἄρχισε. Τὰ σπουδαιότερα τοῦ τραπέζιοῦ ἦταν ἓνα βυζαχτάρι ἀρνὶ τῆς σούβλας καὶ ἓνα μαῦρο καὶ πηχτὸ κρασί τοῦ Μοναστηριοῦ, ὡς δεκαπέντε χρονῶν. Τὸ φαγὶ τελείωσε πάλι ὅπως ἄρχισε, δηλαδὴ μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ καλογερόπουλου, τὴν εὐλογία τοῦ Δεσπότη, τὲς εὐχές κ' εὐχαριστίες τοῦ ἡγουμένου καὶ τὸ γενικὸ σταυροκόπημα. Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ὅλα, τραβηχτήκαμε στοὺς καναπέδες κι ἀκούσαμε — πάντα ὁ Δεσπότης εἶχε τὸ λόγο — ἀλλὰ δὲν πέρασε πολὺ ὥρα κι ὅλοι, εἴτε ἀπὸ τὸν κόπο τοῦ δρόμου εἴτε ἀπὸ τὸ παλιὸ τὸ κρασί, πού εἶχαμε πιῇ ἄρκετό, νυστάζαμε. Πρῶτα τραβήχτηκε ὁ Μητροπολίτης, στὸ καλύτερο κελλὶ τοῦ Μοναστηριοῦ, κ' ὕστερα ἡμεῖς οἱ ἄλλοι ἓνας - ἓνας σ' ἰδιαίτερα κελλιά, παρακατιανώτερα.

Μπαίνοντας μέσα στὸ κελλί μου, ξαπλώθηκα ἀμέσως στὸ κρεβάτι, πού βρίσκονταν ἐκεῖ ἑτοιμο. Ἀλλὰ μόλις ἔκλεισα τὰ μάτια μου, ὅταν σύσσωμος ἐκεῖνος ὁ πελώριο βράχος τοῦ Μοναστηριοῦ ἔκλινε νὰ πέση, μαζί μὲ ὅλους μας πρὸς τὸ μέρος πού ἤμουν πλαγιασμένος!... Ἀνοίγω τρομαγμένος ἀμέσως τὰ μάτια μου κι αἰστάνομαι καὶ στὸ ζύπνα μου ὅτι ἀληθινὰ κινιόνταν ὁ βράχος γύρα - γύρα. Τρέχω στὸ μόνο παράθυρο τοῦ κελλιοῦ καὶ πιάνομαι ἀπὸ τὲς σιδεριές. Ἀρχὴ - ἀρχὴ νόμισα ὅτι ἦταν σεισμός, ἀλλὰ τὸ κούνημα ἐξακολουθοῦσε ἀδιάκοπο. Μοῦ φαίνονταν ὅτι ἤμουν μέσα σὲ πλοῖο, ἀνεμοδαρμένο ἀπὸ τὴν τρικυμία. Θέλησα νὰ φωνάξω, καὶ θὰ φώναζα, ἀλλὰ πρόσμενα ν' ἀκούσω φωνὲς γι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους πού κοιμόνταν γύρω μου. Ἀλλὰ τίποτα. Καὶ ὅμως τὸ κούνημα ξακολουθοῦσε ὥσπου κατάλαβα ὅτι ἐκεῖνο πού νόμιζα ὅτι ἦταν σεισμός, δὲν ἦταν ἄλλο παρὰ ἡ ἐντύπωση τοῦ ἀνεβασμοῦ μου. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, αἰστάνομουν τὸ πάτωμα τοῦ κελλιοῦ νὰ ταρναρίζεται, σὰ φελούκα ψηλὰ στὰ κύματα. Μοῦ φάνηκε πάλι ὅτι εἶχε πλημμυρήσει ἡ Θεσσαλία, σὰ στὸν παλιὸν καιρό, ὅτι εἶχε γίνεи θάλασσα, ὅτι οἱ ἀρίφνητοι βράχοι τῶν Μετεώρων ξερριζώθηκαν καὶ ξεκόπησαν καὶ σὰ νὰ ἦταν πελώριοι φελλοὶ ἔπλεαν ἀπάνω στὰ κύματα καὶ στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα. Ἀλλ' ὁ ὕπνος νίκησε στὸ τέλος τὴν ἰδέα καὶ κοιμήθηκα ἀτάραχος ὡς τὸ πρωί, πλέοντας σὲ πέλαγος ὀνείρων.

καὶ πετῶντας ἀπὸ βράχο σὲ βράχο σὰ νὰ ἤμουν πουλί, σὰ νὰ ἤμουν ἀέρας. Τέλος, τὸ βάρος τῶν ὀνείρων μὲ ξύπνησε, ἀπάνω μάλιστα στὴ στιγμή πού γέγονταν ἡ προετοιμασία τοῦ φευγιοῦ.

Σὲ λίγο μαζωθήκαμε ὅλοι στὴν κατεβασία. Ὁ Μητροπολίτης, ἀφοῦ τὸν προσκύνησαν καὶ τοῦ φίλησαν τὸ χέρι οἱ καλόγεροι κι ὁ Ἡγούμενος, μπῆκε πρῶτος μέσα στοῦ δίκτυ καὶ ἄρχισε τὸ κατέβασμα. Τοῦτο σήμαινε ὅτι ἐγὼ ἔπρεπε νὰ κατεβῶ τελευταῖος, μὲ ἀντίστροφη τάξη τοῦ ἀνεβασμοῦ. Ἀφοῦ κατέβηκαν ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἦρθε κ' ἡ σειρά μου. Ἀλλά, μ' ὅλη τὴ δύναμη πού ἔβαλα γιὰ νὰ μπῶ μέσα στοῦ δίκτυ, στάθηκε ἀδύνατο νὰ κατατιέσω τὴν καρδιά μου νὰ τὸ κάμω. Κ' ἐπειδὴ ἐντρεπόμενοι νὰ εἰπῶ ὅτι φοβόμουν νὰ κατεβῶ, προσποιήθηκα ὅτι ἐπιθυμοῦσα νὰ μείνω ἀκόμα γιὰ κάμποσες ἡμέρες σ' ἐκείνη τὴ μετέωρη ἔρημιά, πρᾶγμα πού κατάλαβα ὅτι εὐχαρίστησε τὴν ἡγούμενο.

Ἀφοῦ ὠρακαλήσαμε ἀπ' ἐκεῖ ψηλὰ τὴ μητροπολιτικὴ συνοδεία, γυρίσαμε μὲ τὸν ἡγούμενο στὴν αἶθουσα τῆς ὑποδοχῆς. Ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμή μ' ἔπιασε μιὰ μελαγχολία, πού δὲν περιγράφεται. Μοῦ φάνηκε ὅτι ὅλο μου τὸ αἷμα εἶχε γίνεи φαρμάκι. Σκέφτομουν μὲ τί τρόπο θὰ μπορέσω νὰ κατεβῶ ψηλὰ ἀπὸ τὰ Μετέωρα καὶ δὲν ἔβρισκα κανένα μέσο. Ὁ ἡγούμενος κατάλαβε τὴν αἰτία τῆς στενοχωρίας μου κι ὅταν μὲ ρώτησε τοῦ εἶπα ὅλη τὴν ἀλήθεια. Θέλησε νὰ μοῦ παραστήσει ὅλη τὴν ἀσφάλεια τοῦ κατεβασμοῦ, ἀλλ' ἂν πίστευα ὅτι σωστά δὲ θὰ πάθαινα τίποτε, δὲ θὰ μπορούσα νὰ τ' ἀποφασίσω ὁμῶς.

Μὴ μπορῶντας νὰ βρῶ κανέναν τρόπο νὰ βγῶ ἀπὸ τὴ δύσκολη θέση πού βρίσκομουν, ἀποφάσισα — φριχτὴ ἀπόφαση! — νὰ μείνω ἐκεῖ ψηλὰ ὅλη μου τὴ ζωὴ, δεμένος μὲ τὰ δεσμὰ τοῦ φόβου, σὰν τὸν Προμηθεὺς στὸν Καύκασο. Τὴν ἀπόφασή μου αὐτὴ τὴν εἶπα στὴν ἡγούμενο, κι αὐτὸς ἀπόρεσε μὲν γι' αὐτό, χάρηκε ὁμῶς πού θ' ἀποχτοῦσε ἓναν ἄνθρωπο σὰν ἐμένα ὡς ὑποταχτικό του.

Μιὰ φορὰ πού τὸ ἀποφάσισα νὰ μείνω ἐκεῖ ψηλὰ ἄθελος καλόγηρος, (τί ἀργά; τί γλήγορα;), παρεκάλεσα τὸν ἡγούμενο νὰ μοῦ χαρίσει μιὰ καλογε-ρική στολή, δηλαδὴ ἓνα ράσο κ' ἓνα μαῦρο σκουφο. Ὁ Ἡγούμενος πῆγε στοῦ κελλί του καὶ σ' ὀλίγη ὥρα γύρισε κρατῶντας στὰ χέρια του ἓνα ράσο κ' ἓναν μαῦρο σκουφο. Τὰ ντύθηκα στὴ στιγμή κ' ἔτσι ντυμένος ἀνέβηκα στὴ πλιὸ ψηλὴ κορφή τοῦ βράχου, τὴ γνωστὴ μας τὴν κορφή, ἀπὸ τὴν περασμένη βραδυά. Ἐκεῖ γιὰ πολλὴ ὥρα στάθηκα ὀρθός, ἔχοντας τὸ πρόσωπό μου γυρισμένο πρὸς τὸ δῦσμα, κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῆς κοιλάδας τοῦ Πηνειοῦ, ἀγναντεύοντας τὸ δρόμο πού μὲ εἶχε φέρει, πρὶν ἓνα μῆνα, ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, ἔχοντας μέσα μου κάθε ἄλλο ὄνειρο, παρὰ ὅτι θὰ φυλακίζομουν ἐκεῖ ψηλὰ, καὶ νὰ γίνω, χωρὶς νὰ θέλω, καλόγερος! Ὁ πελώριος Πίντος μοῦ μπόδιζε νὰ ἰδῶ τὴν πατρίδα μου, τὸ χωριό μου, τὸ σπίτι μου, τὴ μάνα μου, τὸν πατέρα μου, τὴν ἀδερφή μου, τὴν ἀγάπη μου, τοὺς συγγενῆδες μου, τοὺς φίλους μου, πού μοῦ ἐμελλε ν' ἀποχωριστῶ αἰώνια, καὶ μοῦ ἔρχονταν πῶς νὰ μπορούσα νὰ τοῦ δώσω μιὰ γροθιά, νὰ τὸν κάμω θρούβαλα, γιὰ νὰ βγῇ ἀπὸ μπροστά μου. Μεγάλῃ ἢ δύναμει τῆς καρδιᾶς καὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ὁ γρόθος... γρόθος ἀνθρώπου! Μυρμήγκι σ' ἐλέφαντα. Μὴ μπορῶντας νὰ κάμω ἄλλο τίποτε, ἀναστέναξα βαθιά, μὲς ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια μου, καὶ τὰ μάγουλά μου γέμισαν καυτερὰ δάκρυα. Ὑστερα ἀπ' ὀλίγο γύρισα στοῦ μοναστήρι, κουβεντιάζοντας μὲ τὸν Θεό μου:

— Τί σοῦ ἔκαμα, Θεέ μου, καὶ μὲ κατεδίκασες σὲ τέτοια φυλακή; Δὲν εἶχες ἄλλο χειρότερο τρόπο νὰ μὲ τιμωρήσης;

Μπαίνοντας στο μοναστήρι, ζήτησα από τὸν ἡγούμενο διάφορα ἐκκλησιαστικά βιβλία, γιὰ ν' ἀρχίσω τὲς μελέτες μου καὶ νὰ καταρτιστῶ γιὰ τὸ καινούργιο μου στάδιο. Ὁ ἡγούμενος πῆγε ἀμέσως στὴν ἐκκλησιά, μοῦ ἔφερε τὸ Μέγα Ὁρολόγι, καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ κομμάτι ποῦ ἔπρεπε νὰ μάθω ἀπ' ἐξω. Ἦταν διάφορα τροιάρια, κοντάκια, συναξάρια καὶ προσευχές, κι' ἀνάμεσα σ' ὅλα αὐτὰ ἓνα φοβερό κομμάτι, τὸ «Ἀσπιλε, ἀμόλυντε...», ποῦ μοῦ φαίνονταν μακρὺ, σὰν ἀπὸ τὴν Καλαμπάκα ὡς τὸ Βόλο.

Πέρασα ὅλη τὴν ἡμέρα διαβάζοντας τὸ «Ἀσπιλε, ἀμόλυντε», γιὰ νὰ τὸ μάθω ἀπ' ἐξω, Γιοιαντίσαμε μὲ τὰ περισσέματα τῆς δεσποτικῆς ὑποδοχῆς καὶ τὸ βράδυ δειπνήσαμε πλουσιώτερα, γιὰτὶ μᾶς εἶχαν φέρει κρέας καὶ λαχανικά ἀπὸ τὴν Καλαμπάκα καὶ γάλα καὶ γιαούρτι καὶ χλωρὸ τυρὶ καὶ παγούδα (1) ἀπὸ τὴ στάνη. Ἐπιαμε καὶ κρασί ἄφθονο, ἀπὸ τὸ ἴδιο ποῦ εἶχε πιῇ κι ὁ Δεσπότης καὶ στὸ τέλος πῆγαμε ὅλοι στὸ παρεκκλήσι τοῦ μοναστηριοῦ καὶ διαβάσαμε τ' ἀπόδειπνο, καὶ προσευχηθήκαμε. Κι ἀπὸ τὴν προσευχή του ὁ καθένας καὶ στὸ κελλί του. Ἀπὸ τὸ παρακκλήσι ὡς τὸ κελλί λίγο ἔλειψε νὰ πέσω στὸ δρόμο. Νύσταζα φοβερά. Νόμιζα ὅτι ὅλοι οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων εἶχαν πέσει ἀπάνω στὰ βλέφαρά μου.

Μόλις μπῆκα στὸ κελλί μου ἔπιασα ξερὸς στὸ κρεβάτι μου, ὅπως ἦμουν, χωρὶς νὰ βγάλω οὔτ' αὐτὸν τὸν σκούφο μου.

Κοιμήθηκα τὸν ὕπνο τοῦ δικαίου ὡς τὸ πρωί, χωρὶς τὴν παραμικρὴ διακοπή, χωρὶς τὸ παραμικρὸ ὄνειρο. Ὅλοι οἱ πόθοι μου, ὅλα τὰ ὄνειρά μου, πατρίδα, χωριό, μάννα, πατέρας, ἀδερφή, ἔρωτας, φίλοι, δόξα, δὲν φανίστηκαν καθόλου στὸν ὕπνο μου. Ἐύπνησα τὴν ἄλλη μέρα, ἀφοῦ χόρτασα ὕπνο—τὸ μόνο πρᾶγμα ποῦ χορταίνουν οἱ καλόγηροι—στρέφω τὰ μάτια γύρα μου, καὶ δὲν τὸ πιστεύω!... Τὰ τρίβω καλά... παρατηρῶ καλά... φοβοῦμαι μὴν εἶναι ψέμμα ἐκεῖνο ποῦ βλέπω, τέλος ὅμως πείθομαι... βεβαιώνομαι...—ὦ Θεέ τοῦ ἐλέους!—ὅτι βρίσκομαι κάτω ἀπὸ τὸ φοβερό βράχο τῶν Μετεώρων, μακριὰ ἀπὸ τὸ βασιλεῖο τῆς καλογερικῆς!

Τί χαρά, τί χαρά! Τί εὐχαρίστηση! Τί μεγάλο πανηγύρι στὴν καρδιά μου! Ἦμουν πεθαμένος κι ἀνάζησα, ἦμουν χαμένος καὶ βρέθηκα! Εἶχα θαφτῇ ζωντανὸς καὶ βγῆκα ἀπὸ τὸν τάφο! Κ' ἐνῶ βρισκόμουν σὲ τέτοια ἀπορία κ' ἐκπληξη, σὲ τέτοια ἀνακατωμάρα τοῦ μυελοῦ μου, ἡ ἡγούμενος πρόβαλε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὴν ἀπολυταριά, ὅπου εἶναι ἡ ἀνέμη, καὶ μοῦ λέγει φωναχτὰ γιὰ ν' ἀκούσω:

—Ὦρα καλή, παιδί μου! Ὡσπου σοῦ εἶναι ἡ ζωὴ γλυκεία, χαίρου τη κ' εὐχαρίστα τὸν ἡγούμενο τῶν Μετεώρων. Ἄν ὅμως σοῦ παρουσιαστοῦν πίκρες, θυμίσου ὅτι ἔχεις ἓνα κελλί δικό σου ἐδῶ ἀπάνω!...

Καὶ λέγοντας αὐτὰ, τραβήχτηκε καὶ τὸν ἔχασα.

Πολλὲς φορές στὴ ζωὴ μου θυμήθηκα τὰ ὑστερνὰ λόγια τοῦ ἡγουμένου τῶν Μετεώρων, ἀλλὰ βαρεῖς ἀλυσίδες, βαρύτερες ἀπὸ τὲς καλογερικὲς, μ' ἔχουν δεμένο ἐδῶ κάτω, καὶ δὲ μπορῶ νὰ ξαναγυρίσω στὸ κελλί μου.

Εἶμαι κ' ἐδῶ Προμηθεύς, δεμένος χειροπόδαρα ἀπὸ τὲς κοινωνικὲς ἀλυσίδες καὶ τὲς κοινωνικὲς ὑποχρεώσεις. Ἔτσι εἶναι ὁ Κόσμος!...

[Στὸ περιοδικὸ «Ἐστία Εἰκονογραφημένη» τοῦ 1891, σελ. 343-348, ἡ πρώτη μορφή τοῦ κειμένου τούτου, σὲ γλῶσσα καθαρεύουσα].

1. Τὴ λέξη αὐτὴ πρῶτος τὴν ἔφερε στὴ φιλολογικὴ δημοσιότητα ὁ σοφώτατος γυμνασιάρχης τῆς Λάρινας κ. Δ. Μ. Σάρρος. [Σημ. Χ. Χρ.].

ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ

Ο ΚΩΔΙΞ ΤΟΥ ΝΤΥΣΙΜΑΤΟΣ

"Η πώς πρέπει να ντύνεται κανείς σε τριάντα άρθρα.

"Ενας υγιεινολόγος, ένας ράφτης κι' ένας φιλόσοφος συνήλθαν κάποτε κ' ύστερα από πολλές συζητήσεις συνέγραψαν τον παρακάτω κώδικα της ενδυμασίας, ο οποίος αποτελείται από τριάντα άρθρα και συνδυάζει την υγιεινή μετά της φιλοκαλίας.

1. "Ενας άνθρωπος που βγάξει δέκα πεντάρες την ημέρα, πρέπει να ξεδεύει τις όχτω για το φαί του και τις άλλες δυο για το ντύσιμό του.

2. "Όποιος διαθέτει τέσσερες δραχμές για τα ρούχα του πρέπει να ξεδεύει τις τρεις για ασπρόρουχα και την άλλη μιά για εξωτερικά ενδύματα.

3. Προτιμώτερο είνε να ντύνεται κόσμος και τις επτά μέρες της εβδομάδος, παρά να καλλωπίζεται υπερβολικά τις Κυριακές και τις άλλες ημέρες να είναι ακάθαρτος.

4. "Η καθαριότης της ενδυμασίας είνε υγεία και αξιοπρέπεια.

5. Το ρούχο είνε δεύτερη επιδερμίδα τεχνητή, που τη φτιάχνουμε εμείς οι ίδιοι, για την οποίαν πρέπει να φροντίζουμε και να την περιποιούμεθα όπως και τη φυσική που μας έδωσε ο Θεός.

6. "Ο εργάτης πρέπει ναχη μιά φορεσιά για τη δουλειά του και άλλη μιά για την κοινωνία και το σπίτι του.

7. Πριν παραγγείλεις καινούργια ρούχα, να επισκέπτεσαι την κοιλιά σου και να βολιδοσκοπήεις την κοιλιά των παιδιών σου.

8. Ρούχα ακάθαρτα πρέπει να σε κάνουν να ντρέπεται. Προτιμώτερο είνε να έχεις μπαλωμένα ρούχα παρά ακάθαρτα.

9. Προτιμώτερο να φοράς ρούχα πρόστυχα αλλά καινούργια παρά κομψά και πολυτελή, τα οποία εφόρεσαν προτιμώτερα άλλοι.

10. Το να φοράει κανείς ρούχα ανάστημα της τάξεως του αποτελεί ένα συνεχές ψέμα, πολλές φορές δέ αποτελεί προοίμιο διαφόρων ελαττωμάτων ακόμη δέ και εγκλημάτων.

11. Τα αμαρτήματα της ματαιότητος που γίνονται διά της επιδείξεως των ενδυμάτων είνε όμοια προς την πλαστογραφίαν της υπογραφής.

12. "Ο κυνισμός στο ντύσιμο είνε ιδιοτροπία και ακαθαρσία, μπορεί δέ πολλές φορές να είνε και άρχη παραφροσύνης.

13. Με το να μιμνήσκει κανείς στο ντύσιμό του τα γούστα και τις ιδιοτροπίες μεγάλων ανδρών, δέ γίνεται ποτέ μεγάλος, ασφαλώς όμως γίνεται γελοίος.

14. Το να είμαστε δούλοι στη μόδα είνε αυταρέσκεια, αλλά το να την περιφρονούμε είνε ιδιοτροπία.

15. "Όσο πιο απλό είνε το ντύσιμο τόσο περισσότερο συμβιβάζεται με την υγιεινή και τη φιλοκαλία.

16. "Η μόδα είνε ίση για όλους, αλλά ο σοφός την προσαρμόζει στην ιδιοσυγκρασία του, στις έξεις του, στο έπαγγελμά του, στην ηλικία του κλπ. κλπ.

17. "Η γυναίκα πρέπει να στολίζεται, ο δέ άντρας να ντύνεται.

18. Κάθε μόδα που σφίγγει, που στενοχωρεί, που μάς ελαττώνει την ευκίνησά μας υποκλείπει την υγεία και μάς ολιγοστευει την εργασία.

19. Προτιμώτερο είνε να ιδρώσουμε από τη ζέστη, παρά να τρέμουμε από το κρύο.

20. Προτιμώτερο είνε να φοράμε και το καλοκαίρι χειμωνιάτικα ρούχα παρά να συμβαίνει το αντίθετο.

21. Στα πρώτα κρύα φοράτε όσο μπορείτε πιο βαρέα ρούχα και στις πρώτες ζέστες περιμένετε ναρθούν κι' άλλες ζέστες για να ελαφρώσετε τα ρούχα σας.

22. Μάλλινο και λευκό ύφασμα είνε αι λέξεις που περιέχουν περισσότερο από τα τρία τέταρτα της υγιεινής του ενδύματος.

23. Μη φοράς ποτέ σου ρούχα άσφυκτικά σαν θώρακας, ούτε ζώνες όμοιες με αλυσίδες.

24. Ντύνεται για να ελθε κομψοί, όχι όμως και για ν' απατάτε τον πλησίον σας.

25. Στο ντύσιμο το επίπλαστο αποτελεί πάντοτε παραφρονία.

26. Τα ψεύδη που διαπράττονται με το ντύσιμο προκαλούν πάντοτε τη συχαμάρα των άλλων και τη μεταμέλεια του εαυτού μας.

27. Καλλίτερα είνε να προφυλαγώμαστε από το κρύο με πολλά ελαφριά ρούχα, παρά μ' ένα μόνο και βαρύ.

28. Τα ρούχα, προπάντων το καλοκαίρι, πρέπει πολύ συχνά και για κάμποση ώρα να εκτίθενται στον αέρα και στον ήλιο, γιατί κι' αυτά, όπως τα δωμάτια μας και τα σώματά μας, έχουν ανάγκη ν' αερίζονται και να λιάζωνται.

29. Το ρούχο που μάς εμποδίζει ή μάς δυσκολεύει έστω και σε μιά κίνησή μας είνε ρούχο κακό.

30. Το ράφτημας, όπως και το γιαντρί, πρέπει να τον αλλάζουμε όσο μπορούμε σπανιώτερα.

(Κατά τον Ίταλν

Μοντεγκάτζα)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΟΣ

Ο ΓΥΝΑΙΚΑΝΤΡΑΣ

(Βίος και πολιτεία Μαρίας της Θεσσαλίας.— Στόν καιρό της Τουρκιάς.— "Όπου ή επιδρομή ενός λύκου μεταβάλλει μίαν κατάσταση.— Μονομαχία της αμαζόνος με τόν Τουρκαλβανόν Μουσα—Γκέκα.— Καί πάρεδρος του χωριού της.)

Στό Θεσσαλικό χωριό Βρόστιαν ήζυσε μέχρι του 1895 το πατριεργότερο λαίψανο της Έλληνικής Έπαναστάσεως: Μαρία ήτο τ' όνομά της και είχε γεννηθεί τώ 1815 στήν έπαρχία της Καρδίτσας, στό Δήμο Γόμφων από γονείς τσοπάνηδες. "Η Μαρία ήτο τό 7ον και τελευταίο κορίτσι του πατέρα της, ο οποίος στενοχωριότανε και καταριότανε την τύχη που δέν απέχτησε άρσενικό παιδί «νά βόσκη τα πράματα, να κάνη χωράφι, να ρίχνη το λιθάρι κ.λπ.».

Μά ως τόσο ή Μαρία μεγάλωνε και γινότανε ώμορφη και δυνατή. Ήταν 16 χρονών όταν μιά νίχτα χειμωνιάτικη έπεσε λύκος φοβερός στό κοπάδι του πατέρα της, που ήταν άφημένο έρημο στό μαντρί, γιατί άρσενικό παιδί να τό φυλάξη δέν υπήρχε. Πρώτος έμαθε τη συμφορά ο πατέρας της Μαρίας και άρχισε να κλαίη και να καταριέται τη Μοίρα του.

— "Αχ, αν είχα ένα άρσενικό, δέν θα τό παθάινα ταύτα ο έρμος!

"Η Μαρία θέλησε να τόν παρηγορήση.

— Σώπα, πατερούλη μου κι' ούλα θα φτιάξουνε... θα δής...

Γδύνεται τα φουστάνια της ή Μαρία, φορεί άντρίσκια ρούχα —μιά παληά φορεσιά του γέρου της, — βάζει το σελάχι του, τ' άρματά του, τό φέσι του στραβά τσακισμένο, και βγαίνοντας μπροστά στό γέρο, που καθότανε σε μιά πέτρα με κατεβαμένο τό κεφάλι, του λέει με προσποιητή άντρίσκια φωνή.

— Μην κλαίς, άφέντη μου, τώρα έγινε άντρας! Θά φυλάω τα γίδια και τα πρόβατα, θα κάνω χοιράφι, θα παίνω στα Τρίκκαλα να ψωνίζου, θα φυλάω τ' άμπέλ, θα θά πιάνω δτι άντρίσκια δουλειά...

"Υστερα από τα λόγια αυτά, βγήκε να μαζέψη τα σκοριασμένα από τό λύκο γιδροβάτα, ενώ ο πατέρας της έτριβε τα μάτια του, μη μπορώντας να πιστέψη πως ή Μαρία του γίνεται «άρσενικό παιδί».

Από τόν ήμέρα εκείνη ή Μαρία έμεινε άντροφορεμένη και άρματωμένη. Τα άλλα κορίτσια τήν όνόμασαν Μάρκο ή για τιμή της μνήμης του Μάρκου Μπότσαρη που έίτανε τότε στις δόξες του ή για την ταυτότητα των τριών πρώτων γραμμάτων του όνόματός της.

"Η Μαρία—Μάρκος δέ θέλησε ποτέ να παντρευτή, γιατί θα ήρπε βέβαια να ξαναφορήση... φουστάνια κι' αυτό της έκανε πρίκι. "Όλο με τούς άντρες ζούσε, που τήν έτιμούσαν και τήν έσέβοντο. Μόνο ένας, ξενοφερμένος, θέλησε κάποτε να τήν καταχραστή μέσα στό λόγγο, μά τά βρήκε σκούρα. "Ο Μάρκος του τράβηξε μιά πιστολιά κατάστικθα και τόνε λάβωσε βαρέα. Χαροπάλεψε ένα μήνα από τό τέλος γλύτωσε κι' έφυγε από τό χωριό του «Γυναικάντρα» αυτός όπως τόν έχαρακτήρισε.

"Ο Μάρκος έλαβε μέρος στις Θεσσαλικές έπαναστάσεις του 1854 και πολέμησε γενναία στό σώμα του όπλαρχηγού Νικολάκη Μπαχά απόγονου του Παπα Θόμου. Στήν επανάστασή του 1878 ο Μάρκος πολέμησε μαζί με τόν Καπετάν Ζιάκαν. Στήν άνδρεία της και στήν πονηράδα της όφειλεται ή αιχμαλωσία του τρομερού Μουσα Γκέκα, που είχε κάνει τόση φονικά στη Θεσσαλία. "Ο Μάρκος τόν έλάβωσε με τό σπαθί. Ήτανε μιά μονομαχία σαν εκείνες του παλιού καιρού με τίς αμαζόνες. "Ο Μουσα Γκέκας είδε τό Χάρο με τα μάτια του! «Αμάν! Τεσλήμ!»

Στόν καιρό της Τουρκιάς ή Μαρία, σαν Μάρκος που είτανε, δηλαδή άρσενικός, έπληρωνε χαράτι, τόν κεφαλικόν φόρον από τόν όποιον ήταν άπληρωμένος οι γυναίκες. Μετά τήν κατάληψη της Θεσσαλίας γράφτηκε στό Δημοτολόγιο και στους έκλογικούς κατάλόγους. Στις έκλογές πήγαινε ταχτικά και ψήφισε, φαντικά για τό κόμμα του Κομμουνδούρου. Είλε ή πρώτη γυναίκα που πήρε ψήφο στήν Έλλάδα. Να μιά πληροφορία που ίσως δέν τήν ξέρει ο «Άγώνας της Γυναίκας».

Στις δημοτικές έκλογές του 1891 ο Μάρκος έβαλε κάλπες για δημοτικός σύμβουλος του Δήμου Γόμφων, έχασε όμως για λίγους ψήφους. Αργότερα όμως βγήκε πάρεδρος στό χωριό του, τη Βρόστιαν! Μιά σχετική έκθεση λέγει ότι «έκτελει άνδρικάτα τό καθήκον αυτής». Οι παλαιότεροι Θεσσαλοί τή θυμούνται ακόμη:

"Η φωνή της ήταν άντρίκι και όταν τήν έβλεπε κανείς να καθέται στήν πόρτα του σπιτιού της, αγάννια στόν κάμπο, και να κωνίση τήν πίπα της, ένόμιζε πως βλέπει άντρα σπάνο.

"Ο Σταχυολόγος

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ ΤΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ "ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ"

ΑΡΙΣΤΟΓΡΗΜΑΤΙΚΕΣ, ΦΩΝΟΤΑΤΕΣ

"Ο Τόμος δραχ. 12